

HELSINGIN KAUPUNGIN
RAKENNUSVIRASTON JULKAISUT 2002:
ESTEETÖN HELSINKI –PROJEKTI (HKR)

ESTEETÖN ALEKSI

HELSINKI KAIKILLE
Helsingfors för alla

Kuvailulehti

TYÖRYHMÄ:

Lauri Turja	Esteetön Helsinki
Pirjo Tujula	Esteetön Helsinki
Kimmo Rönkä	Rönkä Consulting Oy
Liisa Ilveskorpi	LT-Konsultit Oy
Tuomas Seppänen	Arkkitehtuuritoimisto B&M
Henry Lindgren	LT-Konsultit Oy

ESIPUHE

Helsingin kaupunki on hyväksynyt keskustaa koskevan esteettömyysstrategian, jonka tavoitteena on toteuttaa esteetön Helsinki vuoteen 2011 mennessä. Tätä tavoitetta toteuttamaan on perustettu Esteetön Helsinki-projekti. Ensimmäisinä hankkeina on käynnistetty kolme esteettömyysprojektia, Vuosaaren asuinalue, Töölönlahden kävelyraitti sekä Aleksanterinkatu.

Aleksanterinkadun peruskorjauksen yhteydessä on katu suunniteltu mahdollisimman esteettömäksi. Sisäänkäyntien kohdilla on lisäksi tehty erityinen tasaus-tarkastelu, jonka tuloksena kadun tasauksia on entisestään nostettu joidenkin sisäänkäyntien kohdilla.

Esteetön Aleksi-projektin tavoitteena on auttaa Aleksanterinkadun ja muiden keskustan kauppakatuja kiinteistöjä korjaamaan sisäänkäynnit mahdollisimman esteettömiksi. Selvitys sisältää esteettömän sisäänkäynnin kriteerejä, esimerkkejä sisäänkäyntien esteettömyyskorjauksista sekä tietoa esteettömyyteen vaikuttavista tekijöistä ja toteuttamiseen liittyvistä menettelyistä. Kuvituksena on Aleksanterinkadun sisäänkäyntien lisäksi kuvia ulkomaisista ja kotimaisista keskustojen katutilan ja sisäänkäyntien ratkaisuksista.

Tästä selvityksestä toivotaan olevan hyötyä esteettömiä sisäänkäyntejä suunnitteleville kiinteistönomistajille ja suunnittelijoille.

Esteetön Aleksi-projektin on laatinut Esteetön Helsinki-projektin toimeksiantona LT-Konsultit Oy, projektipäällikkönä sis.arkkit. Liisa Ilveskorpi, arkkitehtisuunnitelmien laatijana alikonsulttina arkkit.yo Tuomas Seppänen (Arkkitehtuuritoimisto B&M). Lisäksi käyttäjänäkökulman asiantuntijana on ollut alikonsulttina DI Jukka Jokiniemi (Innojok Oy). Työtä on ohjannut Esteetön Helsinki -ohjausryhmä.

SISÄLTÖ

ESIPUHE	5
1. TAUSTAT JA LÄHTÖKOHDAT	7
1.1 Aleksin luonne ja historia	7
1.2 Aleksaterinkatu uudistettuna	8
2. ESTEETÖN KAUPPAKATU	9
2.1 Keskustan kauppakadulla on monia esteitä	9
2.2 Esteettömyys kadulla	12
2.3 Esteettömyys sisäänkäynneissä	16
2.4 Esteetön sisätila	18
2.5 Esteettömien kulkureittien opastus	19
2.6 Esteettömyyden muita kriteerejä	19
3. ALEKSANTERINKADUN MUUTTAMINEN ESTEETTÖMÄKSI	20
3.1 Käyttäjien kokemus sisäänkäyntien esteettömyydestä	20
3.2 Aleksanterinkadun sisäänkäyntien esteettömyystarkastelu	22
3.3 Neljä Esimerkkiä sisäänkäyntien muuttamisesta esteettömiksi	27
4. ESTEETTÖMYYSKORJAUKSISSA HUOMIOITAVIA NÄKÖKOHTIA	54
4.1 Rakennusten kulttuurihistoriallisen arvon merkitys julkisivujen korjauksessa	54
4.2 Sisäänkäyntien muutosten lupamenettely	55
4.3 Yhteistyö toteuttamisessa	55

1. TAUSTAT JA LÄHTÖKOHDAT

1.1 ALEKSIN LUONNE JA HISTORIA

Aleksanterinkadulla on takanaan arvokas historia maamme pääkaupungin merkittävimpänä kauppakatuna. Se on aina ollut vilkas ostoskatu, jolla myös oleskellaan ja tavataan. Aleksanterinkadun varrella olevilla rakennuksilla on kullakin oma historiansa erilaisen pankki- ja liiketoiminnan keskuksena. Viime aikoina pankkitoiminnan merkitys on vähentynyt ja kadusta on muodostunut puhtaammin liikekatu. Rakennuksista suuri osa on kulttuurihistoriallisesti arvokkaita. Rakennuksissa on tehty aikojen kuluessa muutoksia lähinnä katutason julkisivuissa, mutta julkisivujen alkuperäinen luonne on säilynyt. Aleksanterinkadun vilkkaus kulminoituu adventtiaikaan, jota juhlistaa perinteinen joulukatuvalaistus juhlallisuuksineen.

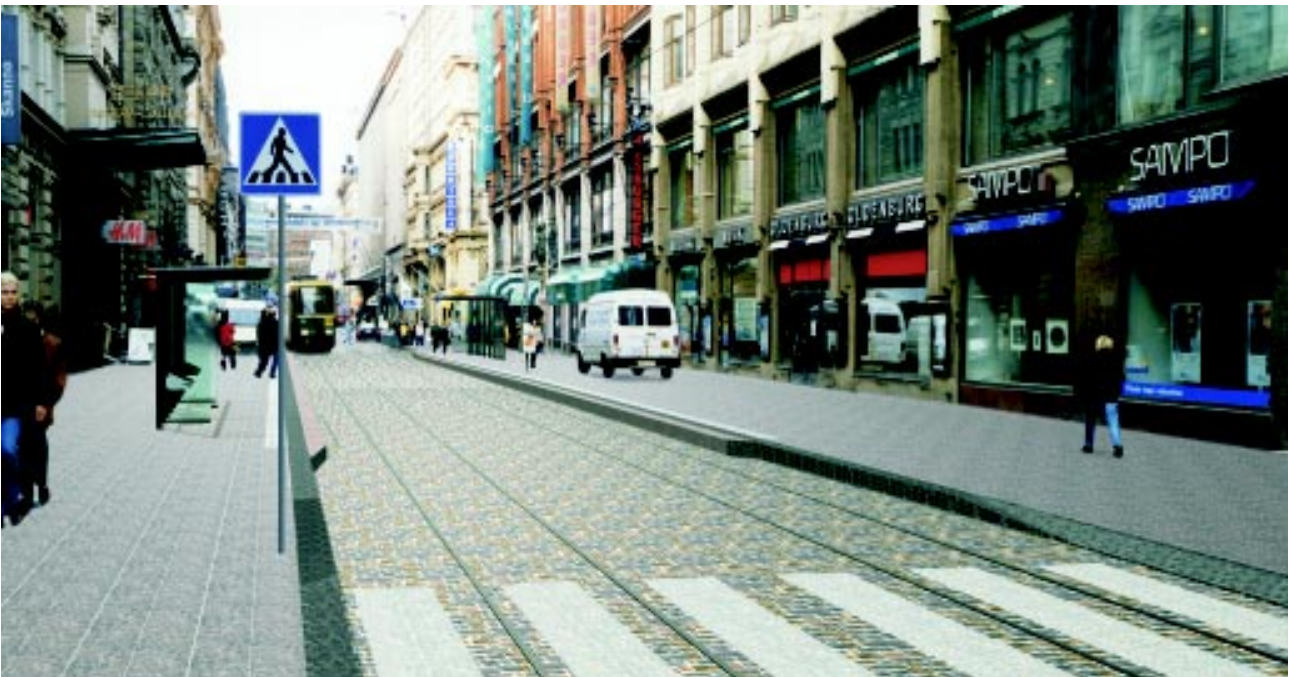

1.2 ALEKSATERINKATU UUDISTETTUNA

Aleksanterinkadun peruskorjauksessa kadun perinteinen luonne on säilytetty. Raitiovaunut tuovat kaupunkilaiset edelleenkin keskustan sydämeen Aleksanterinkadulle. Vanha katukiveys on asennettu uudelleen kadun keskiosalle raitiovaunujen ajotilaan. Jalkakäytävät ovat entistä leveämmät ja ne on pinnoitettu kestäväällä ja kauniilla graniittikivellä.

Perusparannuksen yhteydessä katutilasta on tehty mahdollisimman esteetön. Raitiovaunupysäkkien korokkeet ovat sopivan korkuisia esteettömälle vaunuun pääsulle. Jalankulkupinta on tasainen ja suojatieylitykset ovat turvallisia ja esteettömiä erilaisille kulkijoille. Katu pysyy sulana ja kuivana koko vuoden katu-
lämmityksen ansiosta.

Kadun tasaussuunnittelun yhteydessä tutkittiin tarkkaan sisäänkäyntien kohtien katukorkeudet mahdollisimman hyvin esteettömän sisäänkäynnin toteuttamiseen sopiviksi. Kadun perusparannuksessa ei ole kuitenkaan puututtu sisäänkäynteihin eikä niihin liittyviin porraskelmiin, jotka ovat osa kiinteistöjä. Useiden liikkeiden sisäänkäynnit ovat jo nykyisin helppokulkuisia. Jotta vaivaton liikkuminen Aleksanterinkadulla ja liikkeissä voi toteutua, on tarpeen muuttaa mahdollisimman moni liikkeen sisäänkäynti esteettömiksi.

Aleksanterinkadun suunnitelma kuvasovitteena

2. ESTEETÖN KAUPPAKATU

2.1 KESKUSTAN KAUPPAKADULLA ON MONIA ESTEITÄ

Keskustan katutila on muotoutunut pitkän ajan kuluessa. Katupinta ja rakennukset ovat ajan mittaan usein asettuneet eri korkeusasemiin. Vierekkäisten liikkeiden sisäänkäynnit saattavat olla eri korkeudessa, toisessa voi olla monta porrasta toisen ollessa kadun tasossa. Katupinnan kaltevuus saattaa muuttua monesti korttelinkin matkalla ja reunakivien korkeus voi vaihdella suurestikin.

Tyypillisiä esteitä muodostavia rakenteita keskustan kauppakaduilla ovat korkeusmuutokset katupinnassa, liian matalat pysäkkikorokkeet, liian epätasainen tai liian liukas pinnoite, huono valaistus ja varusteet sekä rakenteet kulkuesteinä. Liikkeiden sisäänkäynneissä esiintyy tasoeroja, kadulle työntyviä porrasaskelmia, kadulle esteeksi aukeavia ovia, liian ahtaita tuulikaappeja, huonosti havaittavia ja raskaita ovia, epäkäytännöllisiä ovenkahvoja ja liian ahtaita ja jyrkkiä luiskia. Useissa liikkeissä on pääsisäänkäynnin lisäksi esteetön sisäänkäynti muualla, mutta tieto siitä ei aina ole helposti saatavilla.

Myös liikkeiden sisällä esteetöntä kulkua haittaa usein eri korkeustasoissa olevat liikkeen osastot, ahtaat kulkuväylät, liukas lattia, puutteellinen valaistus ja epäselvä tilojen hahmottuminen kulkureittiä etsittäessä.

Keskustan kauppakadun esteettömyys tarkoittaa hyvää laatu- ja palvelutasoa kaikille kadulla kulkijoille, ulkomaalaiselle turistille kaupoissa, lapsiperheelle ravintolassa, ikäihmiselle noustessa raitiovaunuun.

Pienen liikkeen sisäänkäynti

Uusittu esteetön sisäänkäynti

Esteettömäksi korjattu sisäänkäynti

Pienellä muutoksella sisäänkäynti voisi olla täysin esteetön

Liian jyrkät luiskat eivät palvele esteettömyyttä

Esteettömästi pääsee sisään keskiovesta

Eri korkuiset sisäänkäynnit vierekkäin

Toteutettu esteetön sisäänkäynti

Pienen liikkeen sisäänkäynti on vaikea muuttaa täysin esteettömäksi

Arvokas, mutta vaikeakulkuinen sisäänkäynti

2.2 ESTEETTÖMYYS KADULLA

Esteettömyys kadulla tarkoittaa tasaista katupintaa, jolla ei liukastu sateellakaan. Se tarkoittaa matalia reunakiviä suojateiden kohdilla ja raitiovaunun lattian korkuisia tasanteita pysäkeillä (min. 25 cm). Se tarkoittaa ajoneuvoliikenteen tilan erottamista selkeästi kävelytilasta. Se tarkoittaa miellyttävää kulkumahdollisuutta väljällä kadulla pelkäämättä, että kompastuu erilaisiin esteisiin. Se tarkoittaa tehokasta sadeveden johtamista, jotta katupinta pysyy kuivana. Se tarkoittaa myös kaunista katumiljöötä, rauhallista äänimaailmaa ja paikkoja, joissa voi istahtaa. Se tarkoittaa katupintaa, jossa erottuu hyvin kulkuväylä ja vaaranpaikan havaitsemista auttavat varoittavat kontrastivärit tai erilaiset materiaalit. Kulkupinnat valaistaan tasaisesti ja pysäkki-
katokset erityisen hyvin ja tasaisesti. Portaita ilman luiskaa ei katutilassa saisi olla. Luiskakaltevuuden suositus on 5 % (5 cm metrin matkalla) ja ehdoton maksimi 8 % (8 cm metrin matkalla).

Joensuun Marjala: Luiska ja porras muodostavat kaupunkikuvallisen aiheen.

Pariisi: Selkeästi hahmottuva kulkutila.

Jyväskylä: Kävelykadulla kulkua ohjaavia raitoja.

Tanska: Tasapintainen kulkuväylä ohjaa kulkijaa.

Japani, Hiroshima: Näkövammaisia ohjaava pinnoiteraita.

Barcelona: Kulkutilan selkeä ohjaus, bussit omalla kaistallaan.

Kuusankoski: Portaiden korostus värierioilla

Esteetön keskisaareke.

Kuusankoski:Loiva luiska korvaa portaat.

Kulkuväylän merkintä historiallisessa kaupungissa.

Barcelona: Luiskan sovitus historiallisessa ympäristössä

Milano: Keskustan kauppakatu on varattu kävelijöille.

Kulkueste keskisaarekkeella.

Varoittava raita pysäkillä.

Lyon: Portaiden varoitus katutilassa.

Barcelona: Kulkutilan selkeä ohjaus.

*Tukholma: Näkövammaisia varoit-
tavat materiaalit katukulmassa.*

*Berliini: Kulkuväylän ja varusteluvyöhykkeen selkeä merkintä
pinnoitteilla.*

2.3 ESTEETTÖMYYS SISÄÄNKÄYNNISSÄ

Esteetön sisäänkäynti on samassa tasossa kadun kanssa sen leveä ovi avautuu automaattisesti, ja sisäpuolella on hyvä valaistus, eikä lattiamateriaali ole liukas. Oviaukko erottuu selkeästi muusta julkisivupinnasta, ja ovenkahva (jos sellaista tarvitaan) erottuu taustastaan, ja siitä saa hyvin kiinni vaikka kyynärvarren avulla. Mikäli ovi aukeaa ulospäin, se sijaitsee julkisivusta sisäänvedetyssä syvänteessä, eikä muodosta estettä kadulle. Luiskakaltevuuden suositus on enintään 5%. Portaat ja luiskat tarvitsevat käsijohteet kahdelle korkeudelle. Käsijohteen on suositeltavaa olla kosketuksessa lämmintä materiaalia.

Mikäli tällaista hyvää sisäänkäyntiä ei voida toteuttaa, kulkua auttaa myös portaan madallus tai luiskaaminen (lyhyillä matkoilla max 8%), tuulikaapin lattian luiskaaminen, oven automaattinen avautuminen sitä vedettäessä sekä oven aukaiseva painonappi. Liian kapeissa tuulikaapeissa voidaan sisäänpääsyä helpottaa järjestämällä oven luo painonappi, joka avaa molemmat ovet kerralla. Hyvää valaistusta oven ulko- ja sisäpuolella ei myöskään pidä unohtaa.

Sisäänkäynnin tulee pysyä talviaikaan sulana ja kuivana. Etenkin, jos sisäänkäyntiin liittyy porras- tai luiskarakenteita, on ne suunniteltava lämmitetyiksi liukkauden torjunnan vuoksi. Lämmitys voidaan toteuttaa katulämmityksen osana, mikäli rakenteiden paksuus ei ylitä 15 cm:ä, tai sähkölämmityksenä portaan/luiskan yläosaan uraan tai porattuun reikään sijoitettuina sähkövastuksina.

Barcelona: Luiska kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen rakennukseen.

Turku: Sisäänkäynti kadun tasossa.

München: Korjaamaton ja korjattu sisäänkäynti. Kuva: Kimmo Rönkä, Rönkä Consulting Oy.

Barcelona: Arvokkaan kirkon edustalle sopii myös luiska.

München: Esteettömäksi korjattu sisäänkäynti. Kuva: Kimmo Rönkä, Rönkä Consulting Oy.

Barcelona: Luiskan sovitus historialliseen rakennukseen.

Helsinki: Taidemuseoon löytyy sisäpihalta esteetön sisäänkäynti.

2.4 ESTEETÖN SISÄTILA

Kauppakatuun liittyvissä sisätiloissa on tärkeintä väljä, selkeä ja tasainen kulkutila. Luiskien enimmäiskaltevuudeksi suositellaan edelleen 5%. Sisätilojen kerrosten välille voidaan asentaa erityinen pieni istuttava hissi kaiteen yhteyteen tai varustaa huoneisto hissillä. Keveitä kahden kerroksen välisiä hissejä on myös toteutettu, tulee vain muistaa, että hississä on voitava kääntyä ja hoitaa hissien toiminta itsenäisesti. Wc:n ovien tulee olla helposti avattavia myös matalalta korkeudelta.

Pariisi: Kauppakeskuksen pääkäytävä korostuu valoisana ja tummat raidat korostavat jatkuvuutta

Pariisi: Kauppakeskus liittyy esteetömmästi katuun.

Espoo, Suomi: Esteetön kulku kauppakeskuksen pysäköintiin.

2.5 ESTEETTÖMIEN KULKUREITTIIEN OPASTUS

Mikäli liikkeen pääsisäänkäynti ei ole kaikille sopiva, ja esteetön sisäänkäynti sijaitsee muualla, tarvitaan sen löytämiseksi esteettömän kulkuväylän selkeä opastus. Tieto esteettömästä sisäänkäynnistä tulee saada pääsisäänkäynnin kohdalla. Tietoa Helsingin esteettömistä kiinteistöistä saa julkaisusta Esteetön Helsinki, Liikkumisesteisen opas, Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2000:7.

2.6 ESTEETTÖMYYDEN MUITA KRITEREJÄ

Julkisen ulkotilan ja sisätilan esteettömyyskriteerejä on kuvattu ympäristöministeriön F1 Suomen rakentamismääräyskokoelmassa, Liikkumisesteetön rakentaminen, määräykset ja ohjeet 1997.

Sisäänkäyntien esteettömyyttä suunniteltaessa on hyvä käydä läpi erilaisia esteettömyyttä tukevia ominaisuuksia, esimerkiksi

- väri- ja materiaalikontrastit oviaukon erottamiseksi julkisivutaustasta, tässä myös valoisuudella voidaan korostaa oviaukon hahmottumista
- ovenkahvan erottuminen ovipinnasta
- oven edustan erottuminen katupinnasta, väri- ja materiaalierot
- karhennetun pinnoitteen käyttö sisäänkäynnin liukkauden torjumiseksi
- ääniohjauksen käyttö automaattioven yhteydessä.

Ovenkahvaan on voitava tarttua eri korkeuksilta.

Katutilaa tulisi pitää avoimena.

Sisäänkäynti korostuu materiaali- ja värieroin.

3. ALEKSANTERINKADUN MUUTTAMINEN ESTEETTÖMÄKSI

3.1 KÄYTTÄJIEN KOKEMUS SISÄÄNKÄYNTIEN ESTEETTÖMYYDESTÄ

Aleksilla järjestettiin käyttäjäselvitys 22.3.2002. Tällöin neljä liikuntavammaista henkilöä testasi sisäänkäyntien esteettömyyttä. Testaajina oli kaksi pyörätuolilla liikkuvaa henkilöä (käsikäyttöinen sekä sähkökäyttöinen pyörätuoli), yksi vaikeasti kävelevä henkilö sekä näkövammaisen henkilö. Testaukseen valittiin 21 sisäänkäyntiä, jotka antoivat edustavan kuvan sisäänkäynneistä, joita liikuntaesteiset henkilöt ylipäättään saattoivat käyttää Aleksilla. Käyttäjäselvityksessä kirjattiin sisäänkäyntien ominaisuuksia jokaisen testaajan näkökulmasta. Yleisesti todettiin, että käyttäjätestaus on hyvä menetelmä saada selville sisäänkäynnin yksilöllisiä esteettömyyteen vaikuttavia ominaisuuksia. Menetelmää voi suositella käytettäväksi sisäänkäyntien esteettömyyden analysoinnissa.

Käyttäjäselvityksessä todettiin mm. seuraavia näkökohtia:

- muutaman sentin kynnyks ei yleensä muodostunut kulkuesteeksi, mutta sekin voitaisiin useimmiten poistaa helposti ja parantaa esteetöntä sisäänkäyntiä
- automaattisesti aukeava ovi on täysin esteetön, mutta myös nykyisellä käynnistettävä puoliautomaattiovi helpottaa kulkua, kunhan alkunykäisy ei vaadi paljon voimaa
- oven ulkopuolella oleva oven aukaisun käynnistävä painike on myös toimiva ratkaisu edellyttäen että tulijalla on hyvä tila odottaa oven aukeamista, eikä hän jää sen töytäisemäksi
- portaan yhteydessä olevan luiskan tulee olla riittävän loiva ja väljä, tulijalle on jätävä riittävästi tilaa ylätasanteella oven aukaisuun
- luiskan yhteydessä tulee olla kaide, jossa on käsijohteet mieluiten kahdessa korkeudessa
- kaikkien ohjauslaitteiden tulee olla riittävän alhaalla kaikkien käyttäjien ulottuvissa.

Sisäänkäynti voi olla vaikeaa vaikka auttajakin on paikalla.

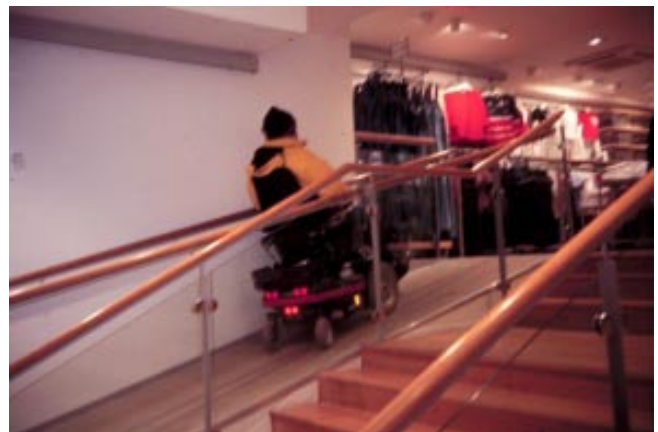

Oven aukaisulaitteen tulee olla riittävän matalalla.

Luiskan on oltava väljä ja helpokäyttöinen, ilman auttajaakin on päästävää sisään.

Liian jyrkässä luiskassa ei ylös pääse edes sähkökäyttöisellä pyörätuolilla.

Väliaikaisesti asennettava luiska edellyttää henkilökunnan apua.

Raskasta ovea on hankala avata.

3.2 ALEKSANTERINKADUN SISÄÄNKÄYNTIEN ESTEETTÖMYYSTARKASTELU

Aleksanterinkadun sisäänkäyntien nykytilannetta on tarkasteltu, jotta saataisiin mielikuva siitä, kuinka mittavaa korjausta esteettömyyden toteuttaminen edellyttää. Tarkastelun ovat tehneet arkkitehti ja katusuunnittelija maastokäyntien ja mittausaineiston avulla.

Eritellyt sisäänkäynnit on jaettu kahteen ryhmään. Ensimmäisessä ovat ne, jotka ovat kadun perusparannuksen jälkeen korkeuseroltaan esteettömiä. Toisessa ryhmässä ovat ne sisäänkäynnit, jotka voi saada esteettömiksi rakennuksessa tehtävillä muutoksilla joko sisäpuolella ja/tai kadun puolella. Tarkastelun ulkopuolelle on jätetty sellaiset sisäänkäynnit, joiden esteettömäksi muuttaminen edellyttää mittavampia rakenteellisia korjauksia.

Hankalimpia korjattavia ovat pienet liikkeet, joiden sisäänkäynnissä on tuntuva korkeusero. Näiden kunnolliseen esteettömyyskorjaukseen saattaa tarjoutua mahdollisuus mikäli useampia liikehuoneistoja liitetään suuremmaksi kokonaisuudeksi.

Erittely on yleispiirteinen, ja siinä on otettu huomioon vain korkeuserot. Kohteet on numeroitu ohessa olevan Helsingin keskustan sisäänkäyntien esteettömyyskartoituksen koodikartan mukaisesti.

1. AIKAISEMMINKIN ESTEETTÖMIÄ TAI KADUN PERUSPARANNUKSEN YHTEYDESSÄ ESTEETTÖMIKSI MUUTTUVAT SISÄÄNKÄYNNIT

pohjoisreuna

483	Aleksi 23, Suomalainen Kirjakauppa
484	Aleksi 21, Kappahl
486	Aleksi 19, Seppälä
489	Aleksi 19, Okopankki
499	Aleksi 17, Carrols
500	Aleksi 17, WTC
	Aleksi 17, porttikäytävä, DHL
502	Aleksi 15, Lindex
504	Aleksi 15, Instrumentarium
511	Aleksi 13, Hesburger
902-905	Aleksi 11, vaateliikkeitä
907	Aleksi 9, Kluuvin galleria 1
691	Aleksi 9, Halonen
688, 689	Aleksi 7b, Kluuvin galleria 2

eteläreuna

542	Aleksi 52, Stockmannin pääovi
527-529	Aleksi 50, Domus Litonii.
526	Aleksi 48, Tillander
523	Aleksi 48, Moda

- 574 Aleksi 40, kenkäkauppa
 575 Aleksi 40, Nordea, automaattikonttori, kaksi ovea
 598 Aleksi 38, Jokinen
 602 Aleksi 36 b, Walford
 605 Aleksi 36 a, Kluuvin parkin sisäänkäynti
 899 Aleksi 36 a, vaatekaupan molemmat sisäänkäynnit

2. ESTEETTÖMIKSI MUUTETTAVISSA OLEVAT SISÄÄNKÄYNNIT

pohjoisreuna

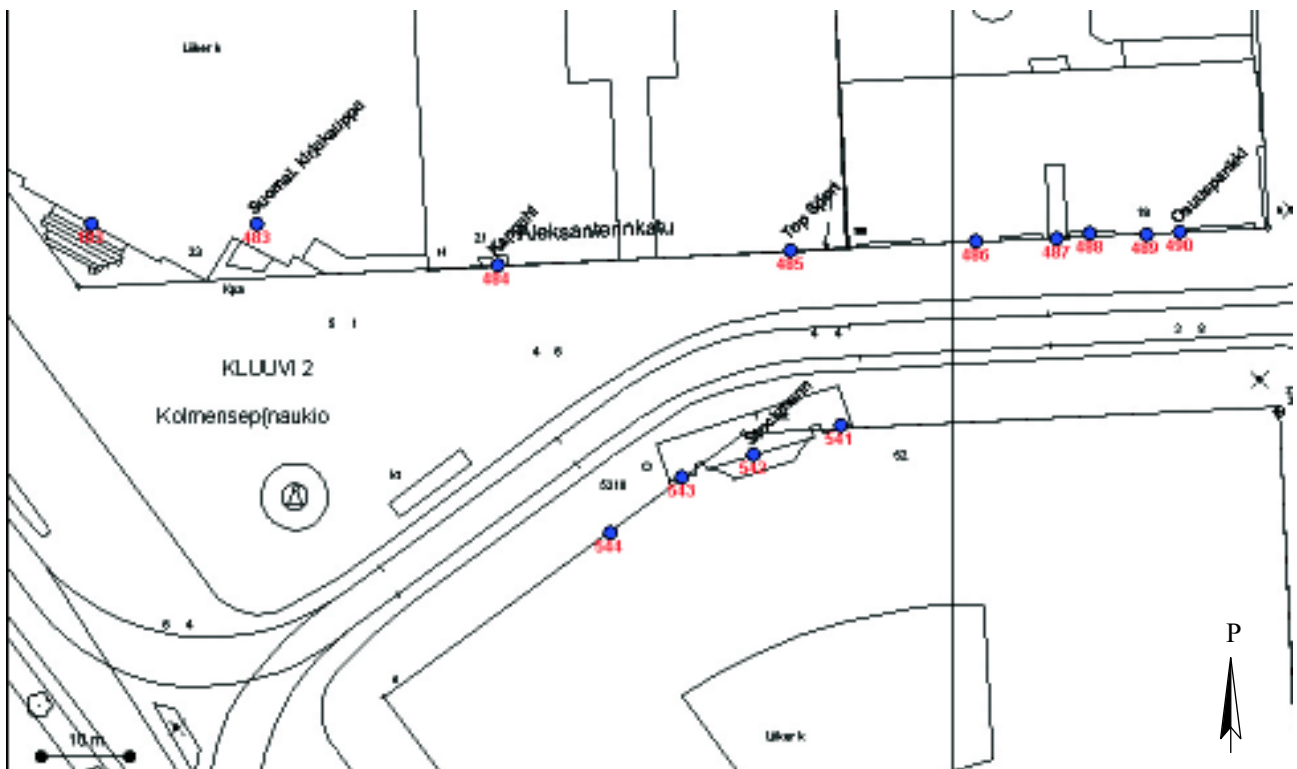
- 490 Aleksi 19, Okopankki
 487 Aleksi 19, porrashuone
 - kadunpuoleinen porraskelma on mahdollisesti madallettavissa esim. luiskaamalla joko porrashuoneen käytävää tai ulkoporrasta
 888 Aleksi 17, Carrols
 - jalkakäytävän korkoero on mahdollisesti poistettavissa tuulikaapissa
 - muutos ei ole välttämätön, koska vieressä on myös esteetön sisäänkäynti
 503 Aikatalon käytävä
 - tonttialueella sijaitsevan käytävän päätyä joudutaan mahdollisesti laskemaan, mikäli korkoero halutaan poistaa
 506 Aleksi 15, Pohjola
 - sisäänkäynnin voi muuttaa esteettömäksi joko ulkoporrasta tai sitä ja tuulikaappia muuttamalla
 - muutos on tehtävissä helposti
 508 Aleksi 13, käytöstä poistettu sivuovi
 - muutos ei ole nykyisellään tarpeellinen, mutta on tarvittaessa tehtävissä esim. sisäpuolisella luiskalla
 509 Aleksi 13, pääovi
 - muutettavissa esteettömäksi esim. tuulikaappia luiskaamalla
 Aleksi 13, porrashuone
 - voi olla muutettavissa esteettömäksi tasanteen etuosassa
 - muutos rakennustaiteellisesti hyvin vaativa eikä välttämätön

eteläreuna

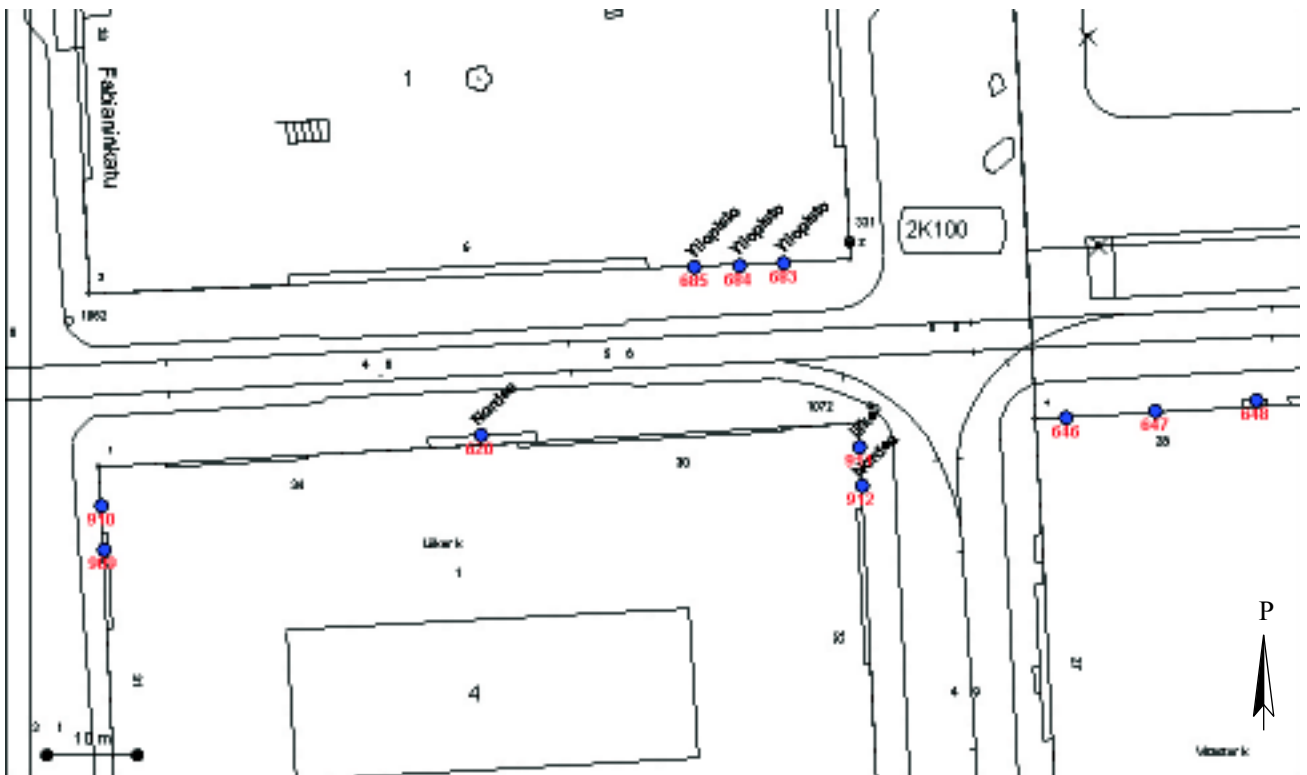
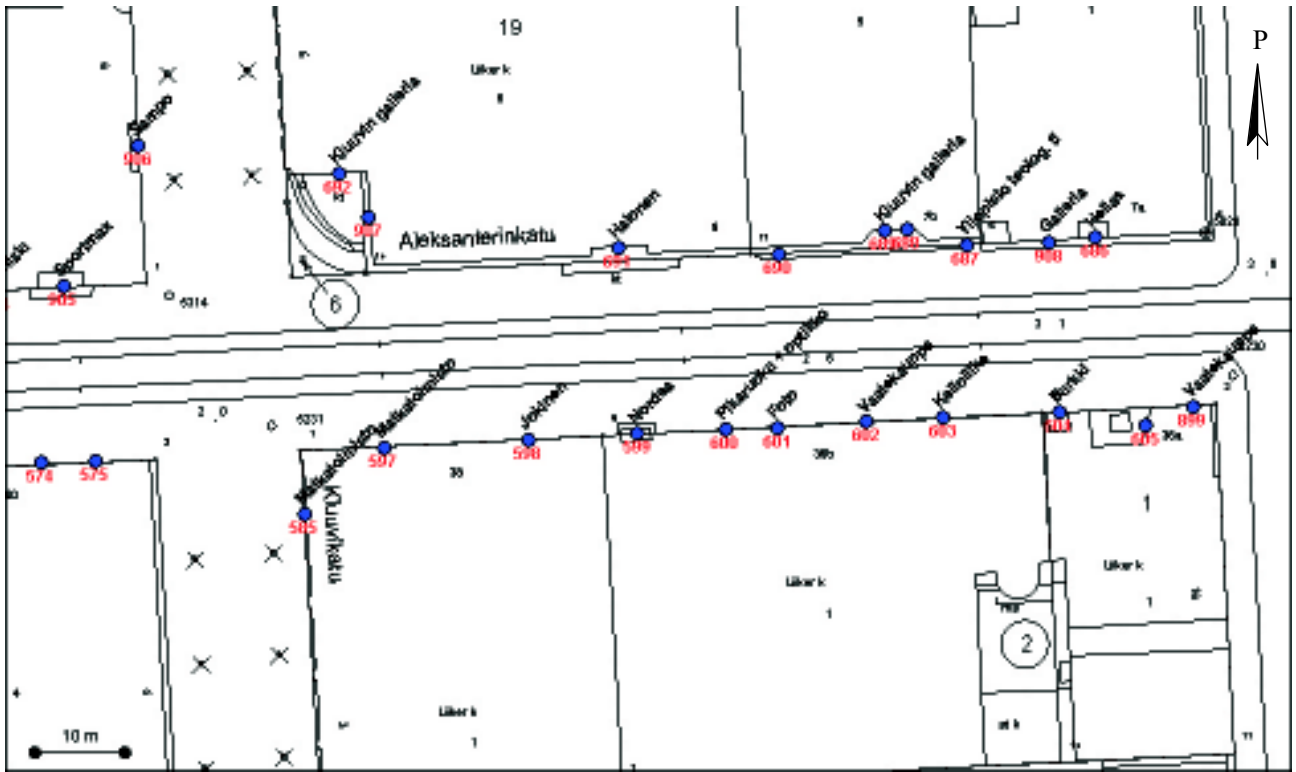
- 527 Aleksi 50, Vaatekaupan toinen ovi
 - ovi ei ole käytössä
 524 Aleksi 48, Lindroos
 - ulkoporraskelma on mahdollisesti poistettavissa muuttamalla joko tuulikaappia tai ulkoporrasta
 517 Aleksi 44, Pohjolan porttikäytävä
 - käytävän reunan korkeuseroa on vähennettävissä kallistamalla lattiaa
 - muutostyö suojeltuun rakennukseen arkkitehtonisesti vaativa
 516 Aleksi 44, tupakkakauppa
 - ulkoporras saattaa olla muutettavissa
 - muutos suojeltuun rakennukseen kaupunkikuvallisesti vaativa
 - sisäpuolella ei ole tilaa muutoksille

- 515 Alekski 44, Fashion World
- 514 Alekski 42, H&M:n postitoimitusovi
  - ulkoporraskelma saattaa olla poistettavissa joko sisällä tai ulkopuolella tehtävillä muutoksilla
- 597 Alekski 38, Aurinkomatkat
  - porraskelma voidaan korvata tai sitä pienentää esim. luiskaamalla tuulikaapin lattia
- 603 Alekski 36 b, kelloliike
  - mahdollisesti muutettavissa esteettömäksi joko tuulikaapissa tai kadun puolella
  - kadun puolella muutos kaupunkikuvallisesti vaativa
- 604 Alekski 36 a, Nordean toimitilat
  - muutettavissa esteettömäksi joko oven ulkopuolella tai porraskäytävässä
- 620 Alekski 30-34, Nordea
  - sisäänkäynti on parannettavissa esteettömäksi muuttamalla sekä ulkoporrasta ja tuulikaappia tai pelkkää ulkoporrasta
  - pelkän ulkoportaan muuttaminen kaupunkikuvallisesti vaativaa

SISÄÄNKÄYNTIEN KOODIPAIKAT:

3.3 NELJÄ ESIMERKKIÄ SISÄÄNKÄYNTIEN MUUTTAMISESTA ESTEETTÖMIKSI

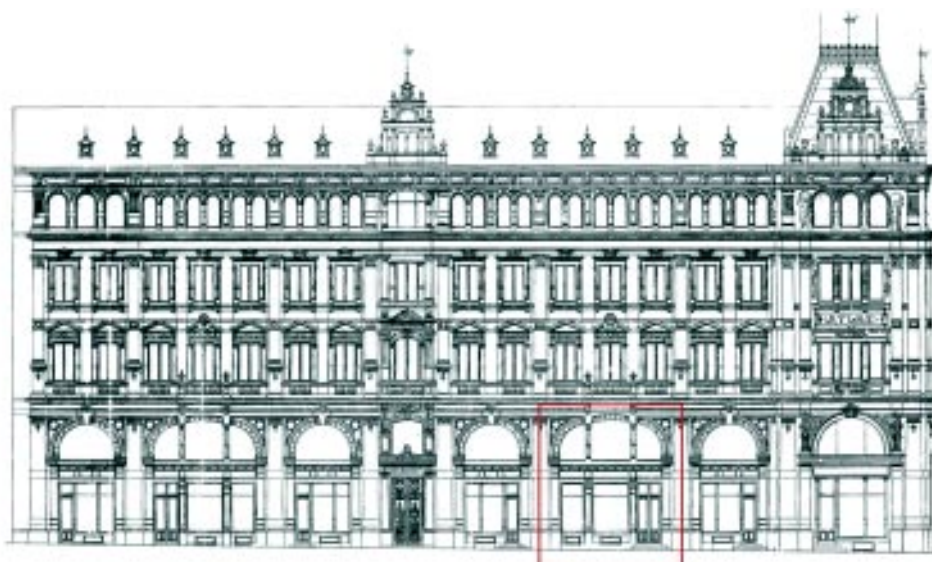
Aleksanterinkadun sisäänkäyntien korjaamisesta esteettömiksi on tutkittu neljä esimerkkikohdetta. Esimerkit on valittu edustamaan erityyppisiä ja korjaustarpeeltaan eri vaikeusasteen kohteita. Muutoksia on suositeltu tehtäväksi katutilassa sekä sisäänkäynnin välittömässä läheisyydessä sisätilassa. Esimerkkien tutkiminen toi esiin joitakin korjaustapoja:

- sisäänkäynnin korkeuseron madallus joko katutilassa luiskan avulla tai/ja sisätilassa luiskaamalla lattiaa
- ahtaan tuulikaapin väljennys tai sisäoven korvaaminen lämpöverholla (ongelmallinen sisälle muodostuvan vedon vuoksi)
- ahtaan tuulikaapin esteettömän sisäänpääsyn helpottaminen ovia aukaisevan painonapin avulla

Muutosehdotukset ovat luonnosmaisia tarkasteluja, joiden soveltaminen edellyttää sisäänkäynnin ja rakennuksen tarkempaa tutkimista.

- 1 506, Aleksanterinkatu 15, ATLAS. Alkuperäinen julkisivu 1 / 400.

Arkkitehti Gustaf Nyström, 1889.

Rakennusta korotettiin kolmella kerroksella 1950-luvulla, arkkitehti Eino Tuompo.
Asemakaavassa tontti on merkitty rakentamiskieltoon.

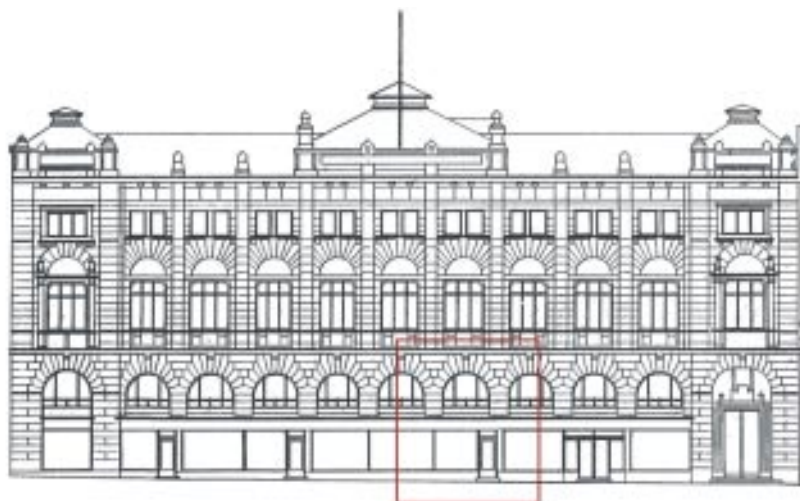

- 2 597, Aleksanterinkatu 38, "Karl Fazerin liikepalatsi". Vanha julkisivu 1 / 400.

Arkkitehti Gösta Juslén, 1929.

Kohde on suojeltu rakennussuojelulailla.

Asemakaavassa tontti on merkitty rakentamiskieltoon.

3 620, Aleksanterinkatu 36b, julkisivu 1 / 400 vuonna 2001.

Arkkitehti Gustav Nyström, 1898, pankkirakennus.
 Rakennuksen katutason julkisivua on muutettu 1960-luvulla.
 Asemakaavassa tontti on merkitty liikerakennusten korttelialueeksi, jolla sijaitsee kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus.

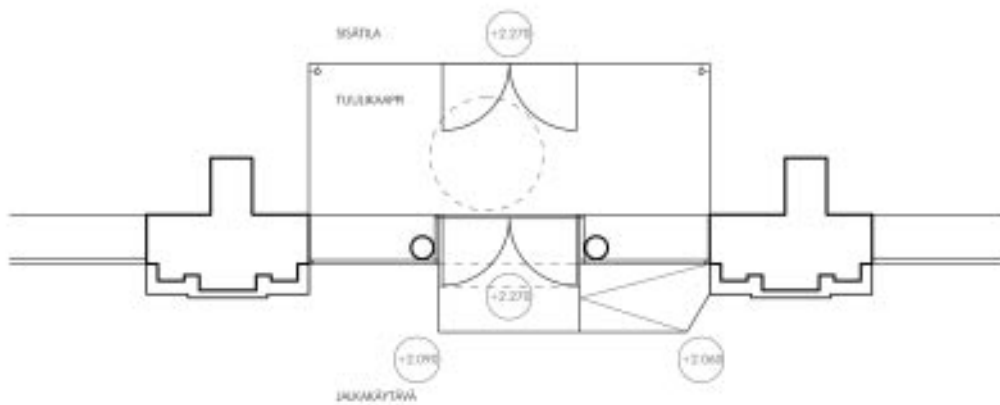
4 620, Aleksanterinkatu 30-34, alkuperäinen julkisivu, n. 1 / 450.

Pohjoismainen Yhdyspankki PYP
 Arkkitedit Bertel Gripenberg ja Sigurd Frosterus, 1934.
 Asemakaavassa rakennus on merkitty liikerakennusten korttelialueeksi.

nykytilanne

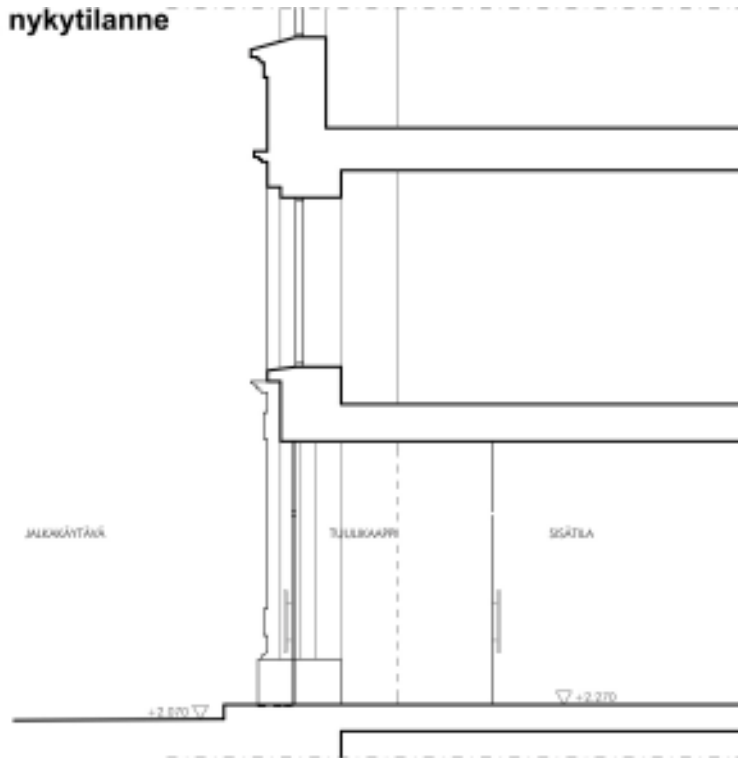
näkymä ja pohjapiirustus 1 / 100

506, Aleksanterinkatu 15

1

leikkauspiirustus 1 / 100, nykytilanne

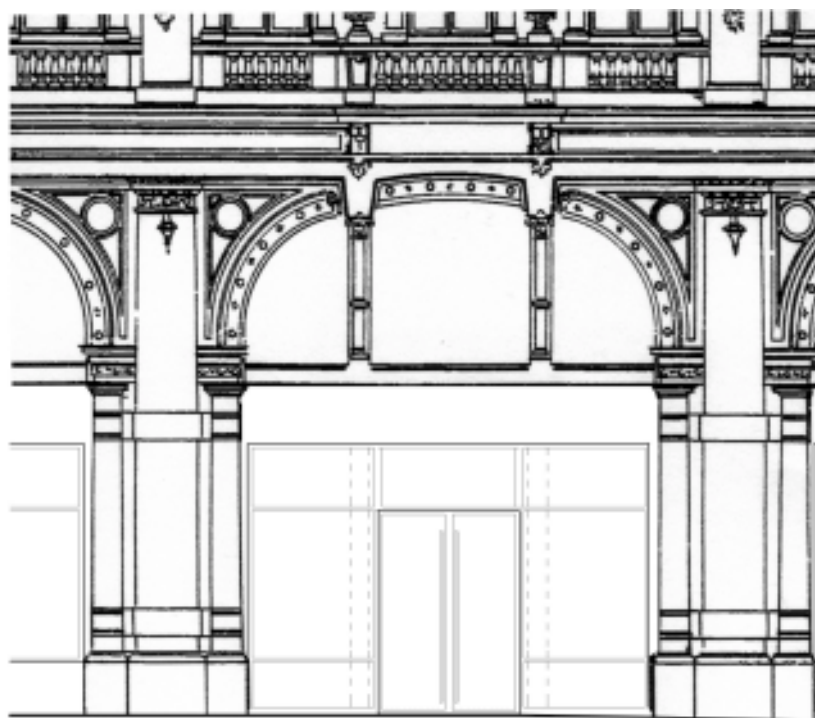
Liiketila sijaitsee Atlas-talossa. Uusrenessanssityylistä rakennusta korotettiin kolmella kerroksella ja sen kantavia rakenteita vahvistettiin 1950-luvulla. Nykyinen sisäänkäynti on pääosin peräisin 1980-luvun puolivälistä, jolloin kapeaa ovea levennettiin ja tuulikaappia suurennettiin.

Asemakaava on peräisin 1800-luvun puolelta, ja tontti on rakentamiskiellossa. Kaikki mahdollinen rakentaminen käsitellään tapauskohtaisesti.

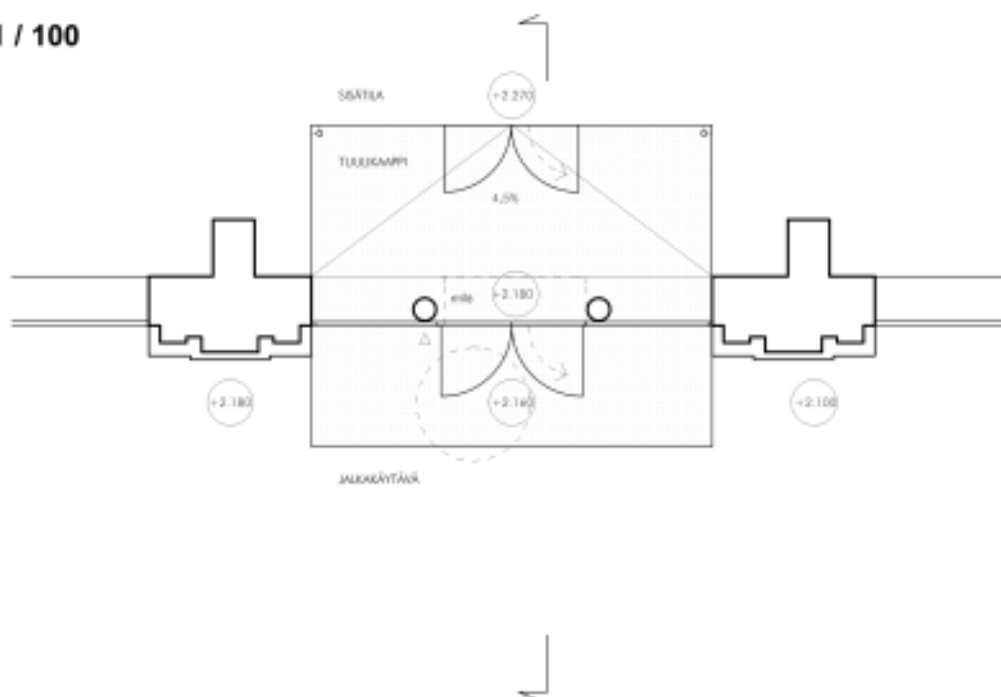
Sisätilan tasoero jalkakäytävään on nykyhetkellä noin 200 mm. Ulkona on porraskivi ja myöhempänä lisäyksenä tehty RST-teräksinen pyörötuoliramppi kaiteineen. Sekä liiketilan ikkunat että ovet ovat alumiiniprofiilisia ja maalattu ruskeiksi.

julkisivu 1 / 100

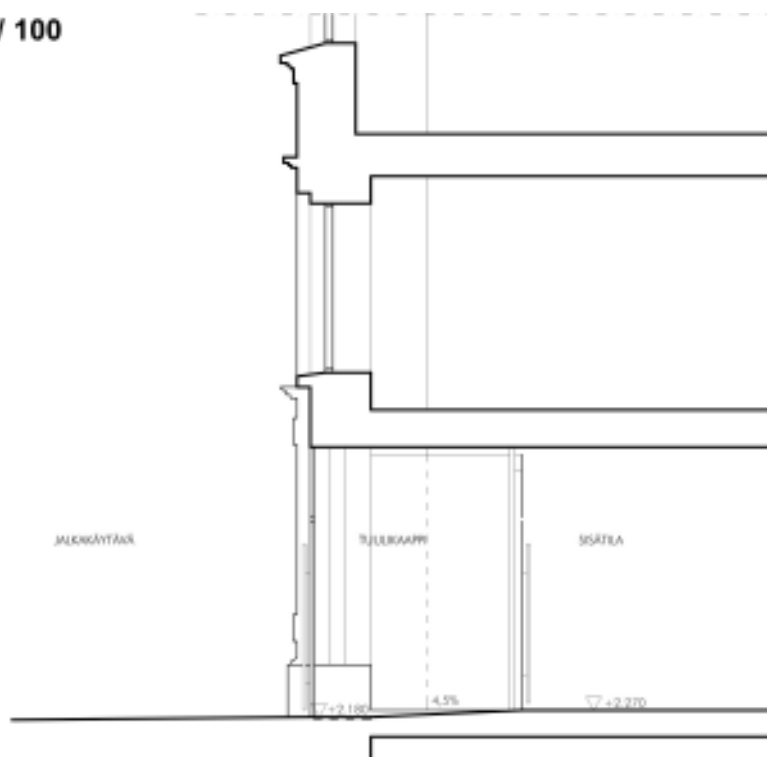
pohjapiirustus 1 / 100

506, Aleksanterinkatu 15

1a

leikkauspiirustus 1 / 100

Sisätilan tasoero jalkakäytävään tulee kadun tasaussuunnitelmien mukaan olemaan n. 100 mm. Osa rakennuksen sisäänkäynneistä on muokattu, mutta osa on pitkälti alkuperäistä vastaavassa tilassa. Nykyisin huonokuntoisen sisäänkäynnin uudelleen muuttamista esteettömäksi voidaan pitää tarpeellisena. Koska se ei ole enää alkuperäisessä tilassa, kantavien rakenteiden välisessä tilassa muutoksen keinoja voidaan pitää melko vapaasti valittavina. Vanhan julkisivun suhteiden ja materiaalimaailman säilyttäminen on oleellista.

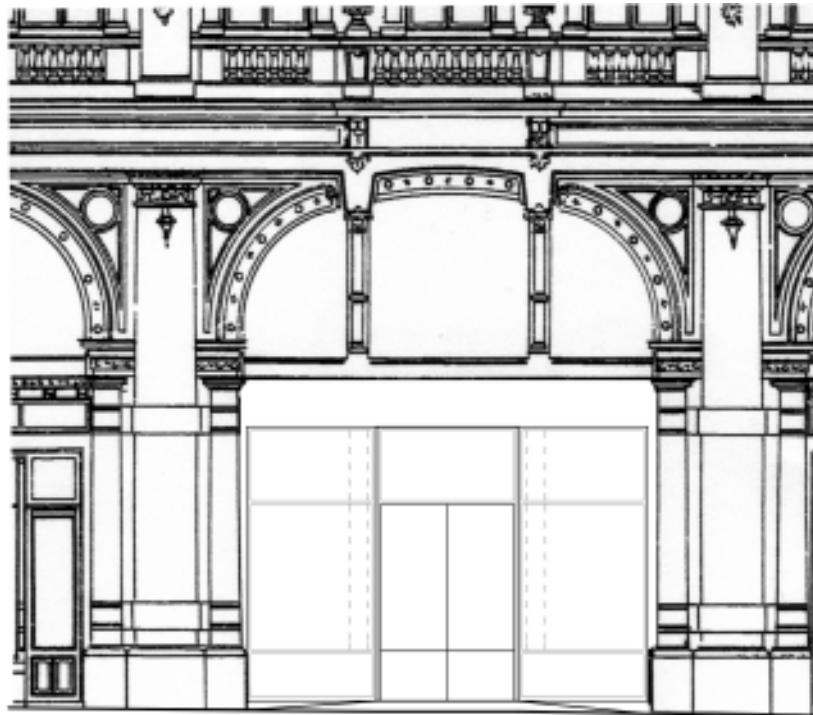
Parannusvaihtoehdot painottuvat sisäänkäynnin selvään rajaukseen. Ensimmäisessä parannusvaihtoehdossa tuulikaappi ehdotetaan luiskattavaksi ja kadun tasossa oleva porraskivi nykyistä suuremmaksi. Tuulikaappi ja porraskivi rajaavat sisäänkäynnin yhtenäisellä muodolla ja materiaaleilla. Alue erottuu muusta katukiveyksestä myös huomattavasti suuremmalla kivikoolla, ulkopuolen kivilaatta voi olla esim. 600 x 1200 -kokoista. Ovet on varustettu painonapilla, joka avaa molemmat toisen puolen ovet kulun helpottamiseksi. Normaalkäytössä mekaniikka ei vaikuta ovien toimintaan. Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää motorisesti kevennettyä ulko-ovea. Tuulikaappi valaistaan ylhäältä.

Ratkaisu vaatii lattian madaltamista. Nykyisin matalan kellarin korottamiseen varauduttiin 2002 kesällä, jolloin rakennuksen perustuksia parannettiin. Kellarin tiiliholvien säilyttämiseksi ratkaisu vaatii rakenteiden tarkan selvittämisen.

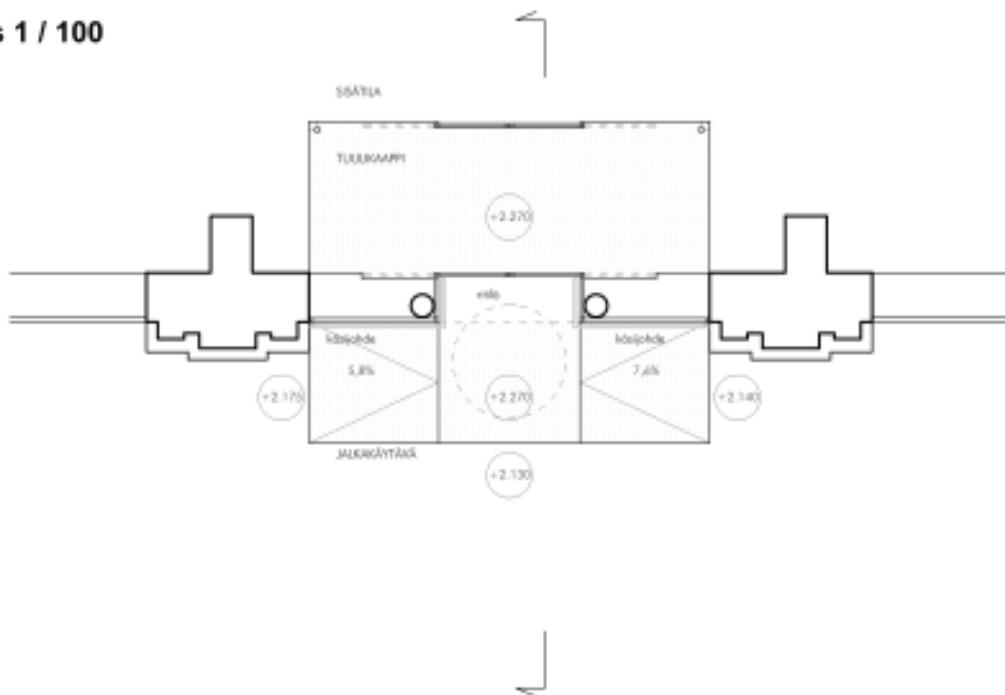
Mikäli kellarista tehdään myöhemmin osa samaa liiketilaa ja palo-osastoa, osa tuulikaapin lattiasta on mahdollista toteuttaa aukkona tai lasisena.

julkisivu 1 / 100

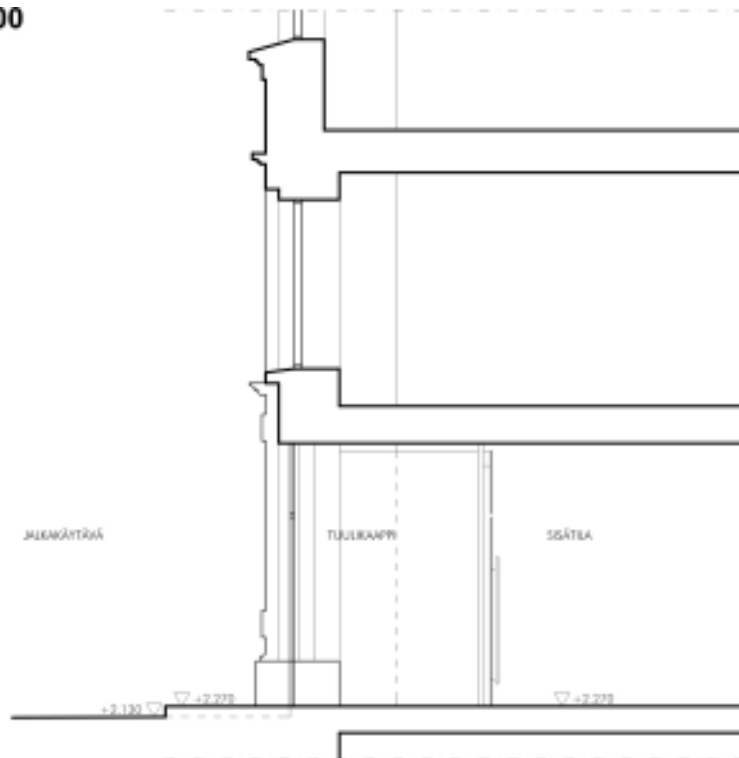
pohjapiirustus 1 / 100

506, Aleksanterinkatu 15

1b

leikkauspiirustus 1 / 100

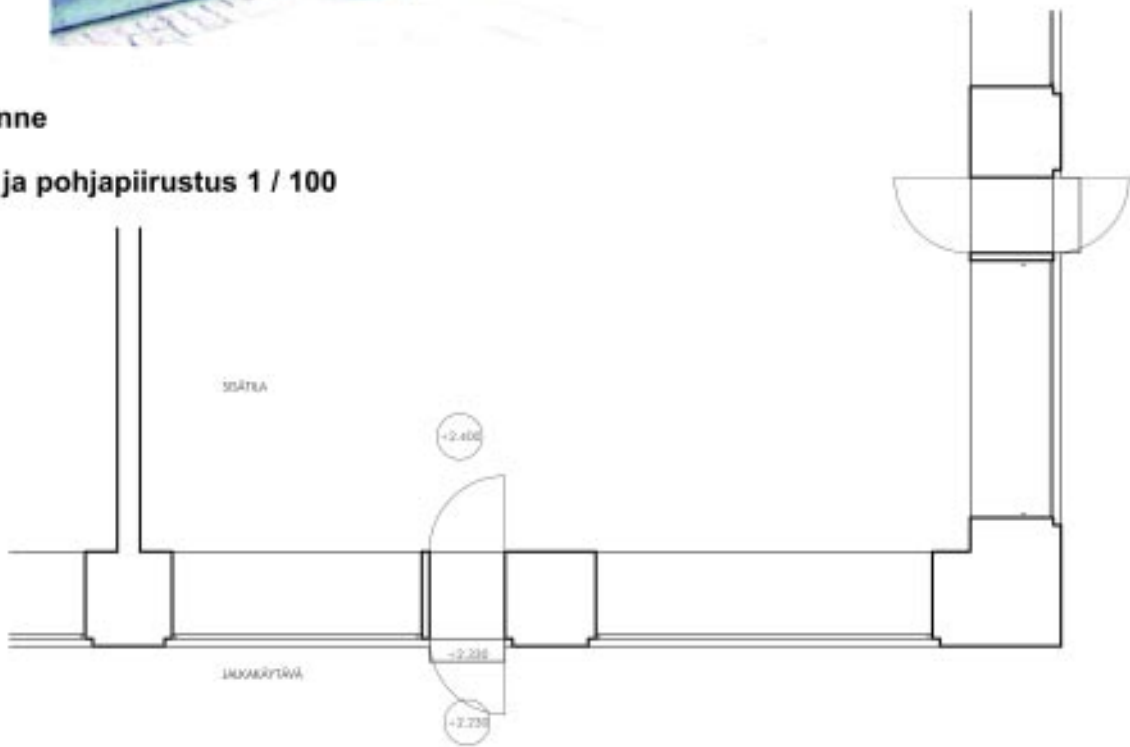

Toisessa vaihtoehdossa luiska sijaitsee kadun puolella. Tuulikaappi säilyy periaatteessa nykyisellään. Ulkona sijaitseva luiska erottuu muusta kadun kiveyksestä väriältään. Lisäksi se vaatii tehokkaan lämmityksen ja hyvän valaistuksen. Ratkaisussa on automaattiset ovet.

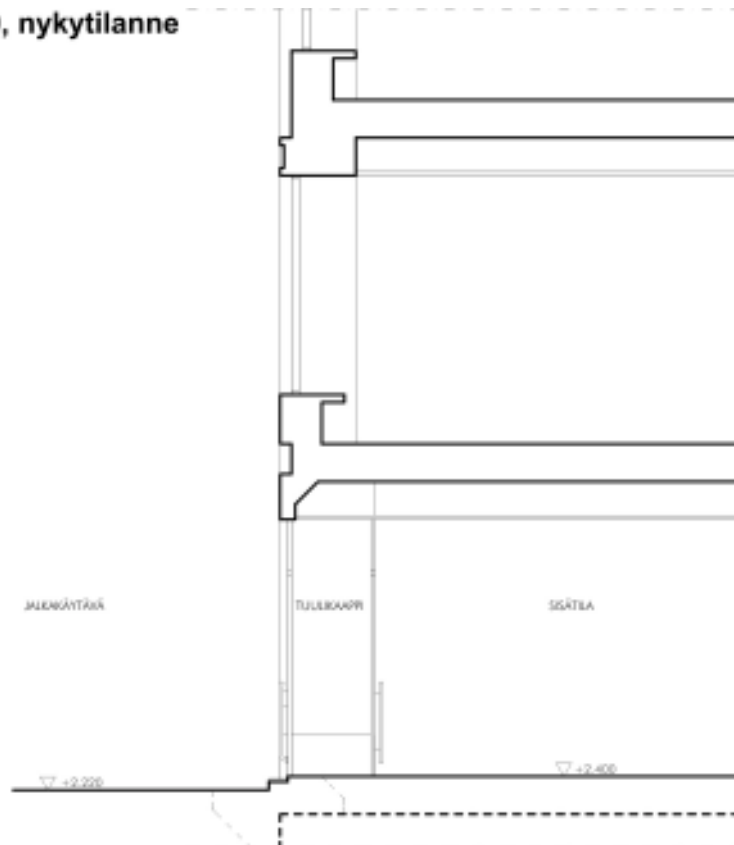
nykytilanne

näkymä ja pohjapiirustus 1 / 100

leikkauspiirustus 1 / 100, nykytilanne

Liiketila sijaitsee alunperin Karl Fazerin liikepalatsiksi, nykyään Kluuvikadun Fazeriksi kutsutussa rakennuksessa.

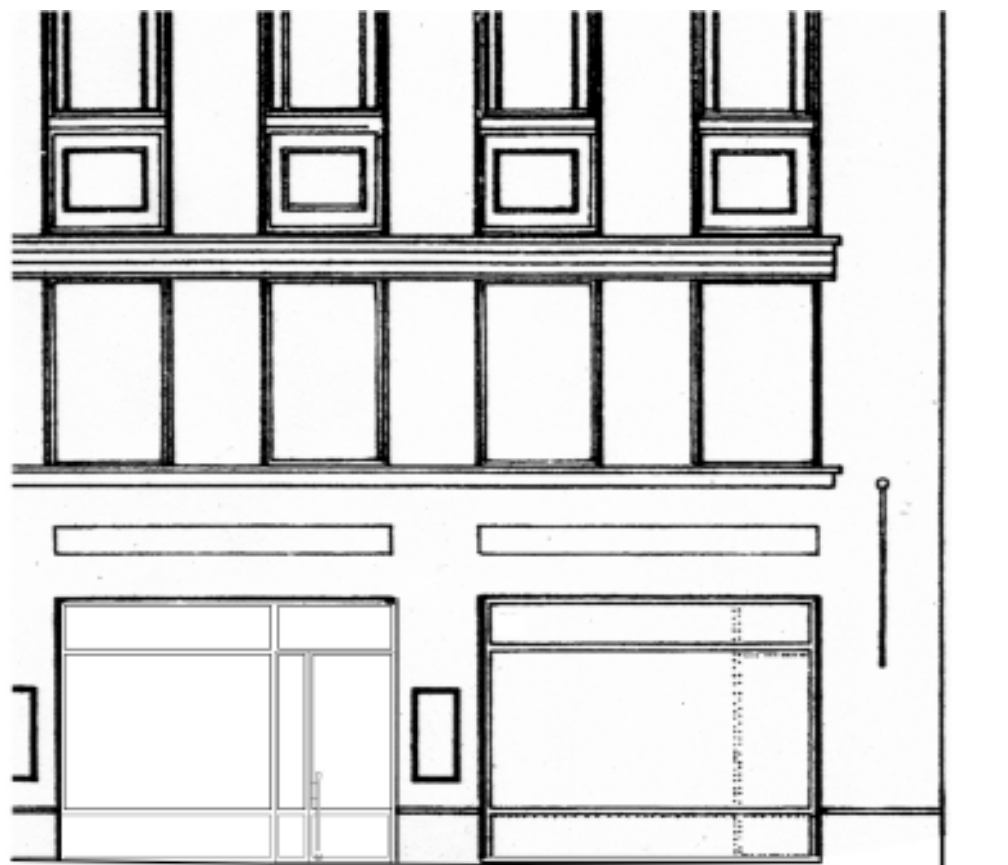
Rakennuksen Aleksanterinkadun puoleisen julkisivun liiketiloja on yhdistetty suuremmiksi ja niin ovien määrää on vähennetty ajan kuluessa. Ikkunapenkeissä sijainneet kellarikerroksen ikkunat on peitetty. Alunperin tiukan järjestelmällinen ovisommitelma ei enää ole havaittavissa, mutta kokonaisuutena katutason julkisivu on pysynyt suhteellisen koskemattomana.

Tontin asemakaava on peräisin 1800-luvulta ja tontti on rakentamiskiellossa. Rakennus on suojeltu rakennussuojelulailla. Päätöksessä todetaan mm.:

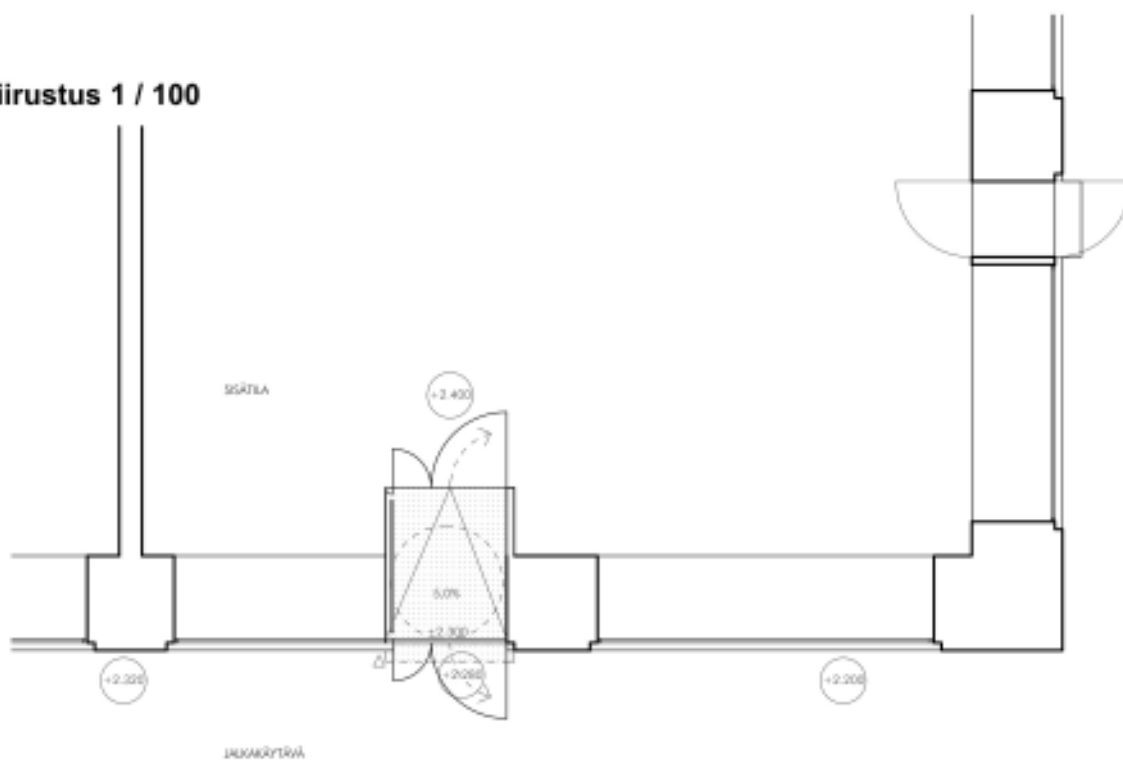
1. Tiloja ei saa käyttää tavalla, joka on ristiriidassa niiden alkuperäisen luonteen ja kulttuurihistoriallisen arvon kanssa.
2. Tiloja tulee hoitaa siten, että niiden erityinen kulttuurihistoriallinen arvo säilyy. Muutos- ja korjaustöihin on saatava Museoviraston lupa.
3. Museovirastolla on oikeus antaa tarkempia määräyksiä suojelumääräysten soveltamisesta ja myöntää niihin vähäisiä poikkeuksia.

Sisätilan tasoero jalkakäytävään on nykyhetkellä noin 180 mm. Ulkona on porraskivi, liiketilassa on kaksi samanlaista pientä tuulikaappia.

julkisivu 1 / 100

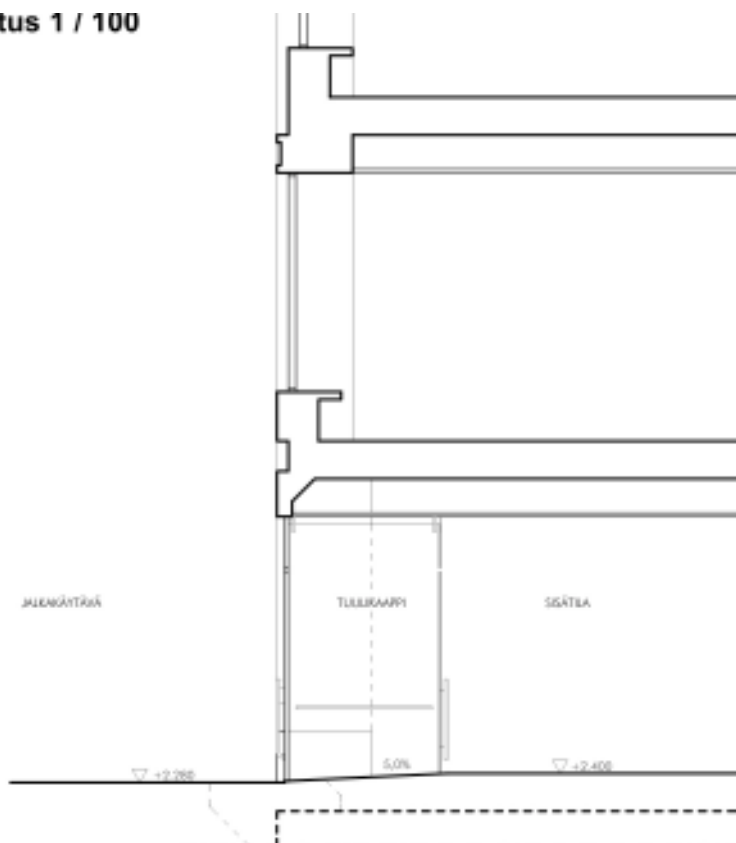
pohjapiirustus 1 / 100

597, Aleksanterinkatu 38

2a

leikkauspiirustus 1 / 100

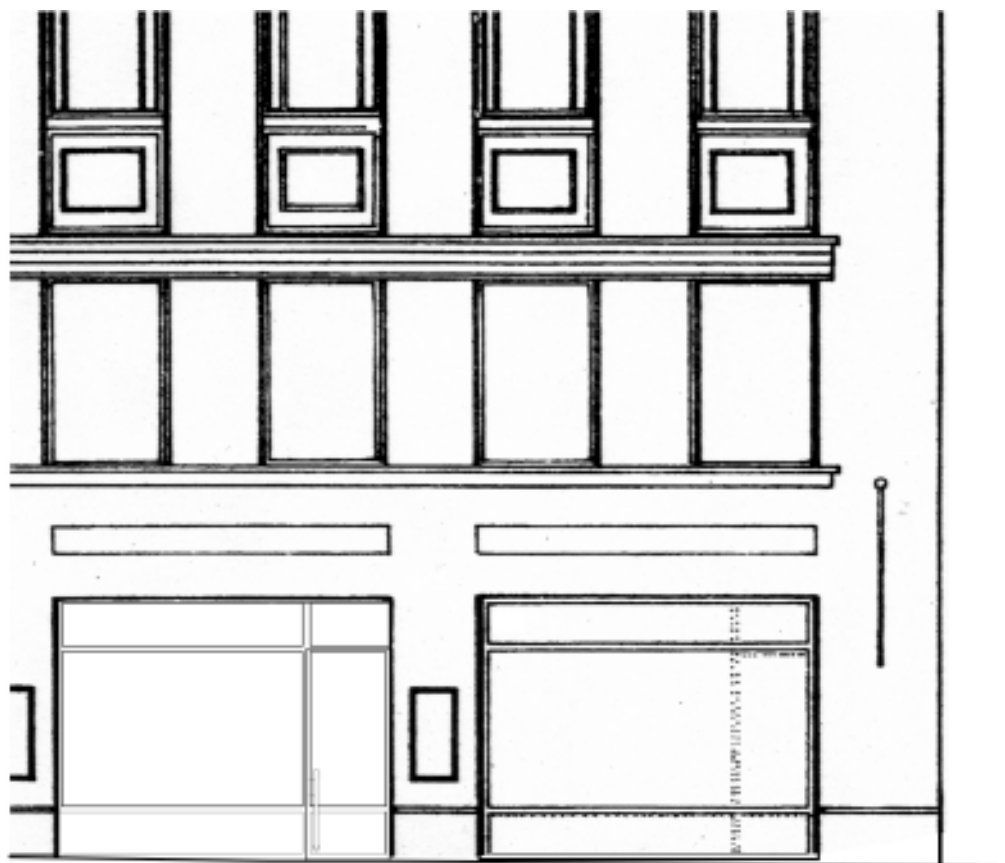

Liiketilän sisäänkäynteinä on kaksi identtistä, alkuperäisessä tilassa säilynyttä tuulikaappia. Koska liiketilassa on kaksi sisäänkäyntiä, toista ehdotetaan väljennettäväksi helppokulkuisemmaksi.

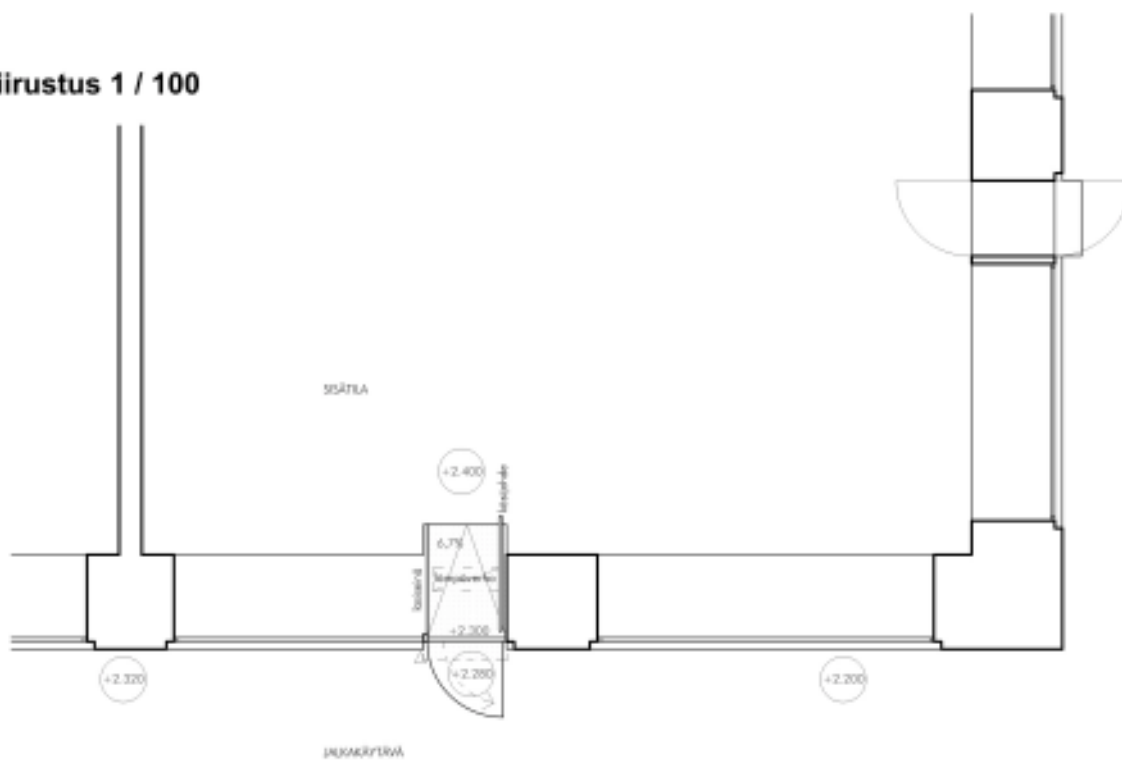
Ensimmäisessä parannusehdotuksessa tuulikaappia on suurennettu ja sen lattia luiskattu. Korkeeroa lattian ja kadun välillä on n. 120 mm. Tuulikaapin sisempi ovi saa avautua sisään päin, mikäli korkeintaan 60 hengen katsotaan voivan oleskella tilassa kerrallaan.

Koska tuulikaapissa on luiska, ulkoseinässä on molemmat ovet avaava painonappi. Vanhoista rakennusosista porrasaskelma on jätetty sisäänkäynnin merkiksi ja upotettu muun jalkakäytävän tasoon ja oven kahva käytetty uudelleen entistä korkeammassa ovesa.

julkisivu 1 / 100

pohjapiirustus 1 / 100

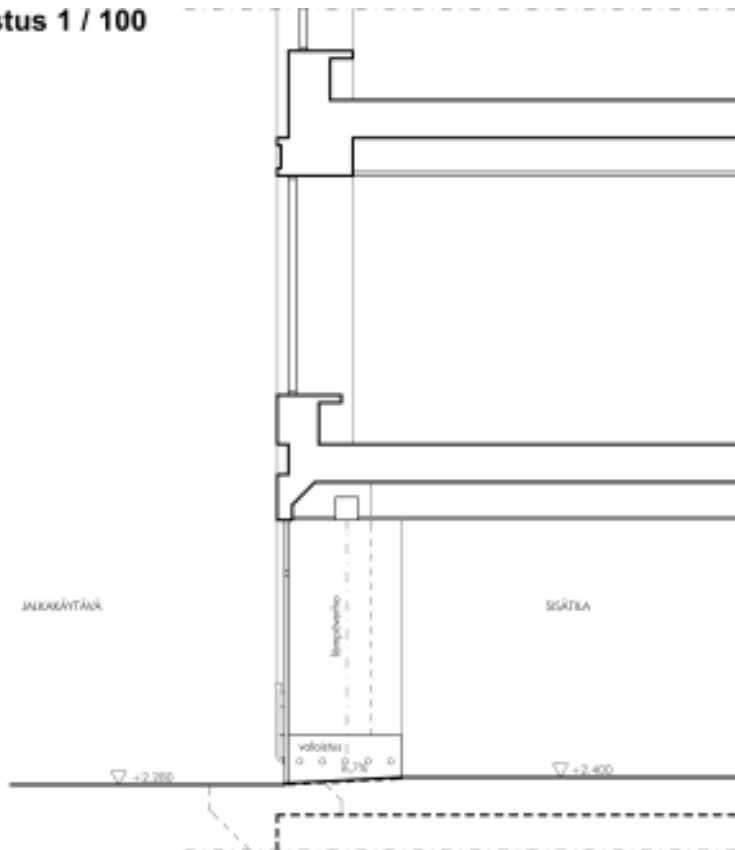

597, Aleksanterinkatu 38

2b

leikkauspiirustus 1 / 100

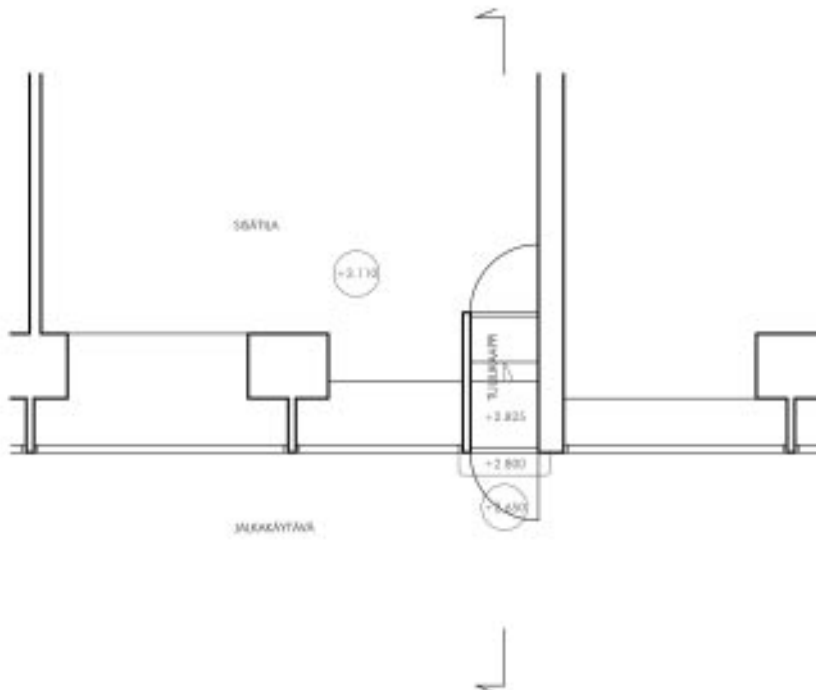
Toinen ratkaisu on tuulikaapiton sisäänkäynti. Lasiseinäkkeellä on rajattu tila, joka parantaa lämpöeristystä. Luiska on valaistu sivuilta.

Esimerkin ratkaisussa, kuten kaikissa muissakin tuulikaapittomissa ratkaisuissa ongelmaksi voi muodostua ilmastoinnin tehottomuus kesällä, mikäli ulko-ovea pidetään jatkuvasti auki.

nykytilanne

katunäkymä ja pohjapiirustus 1 / 100

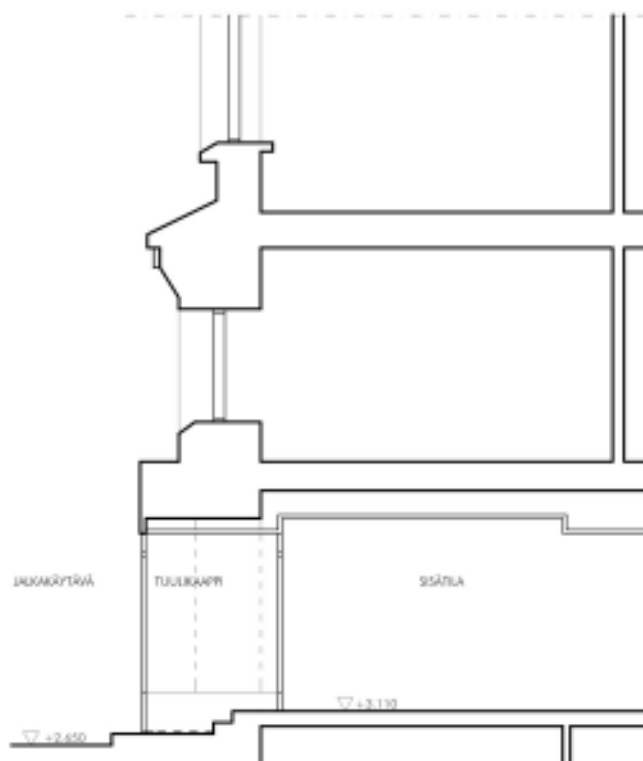

601, Aleksanterinkatu 36b

3

nykytilanne

leikkauspiirustus 1 / 100

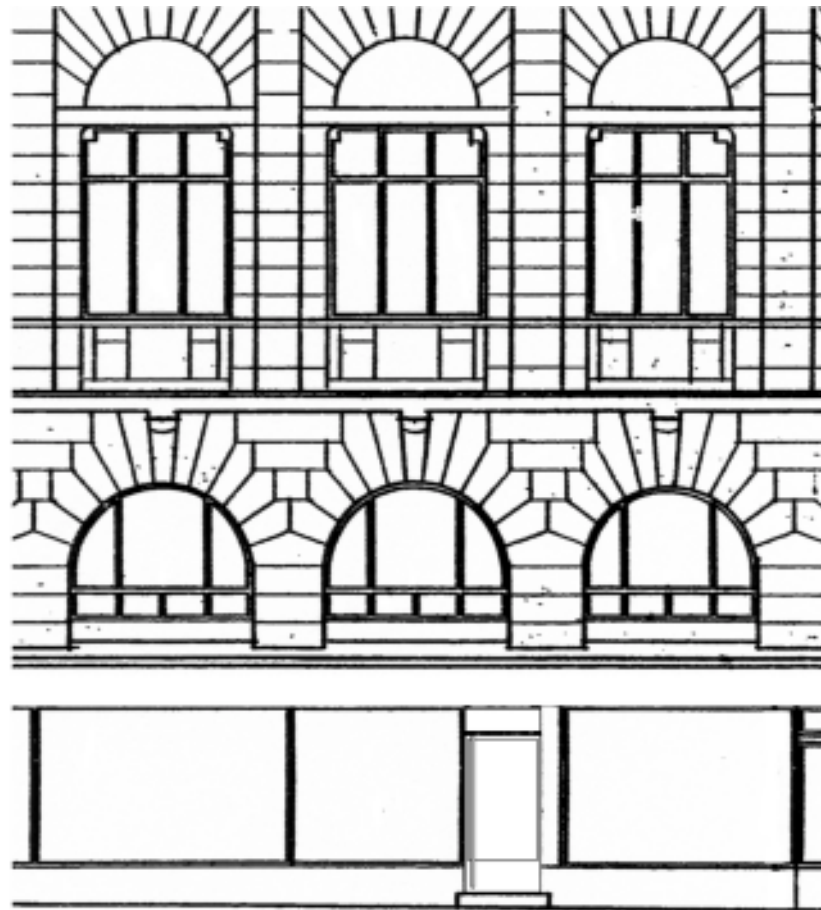

Pienuhkö liiketila sijaitsee vanhassa, alunperin SYP:in talossa. Rakennuksen katutason julkisivua siirrettiin 1960-luvulla ulommas, viereisten rakennusten julkisivujen tasalle. Vanha luonnonkivipintaisten pilasterien jäsentämä ikkunajako korvattiin lasiseinällä. Lasiseinän ovia on muutettu sen jälkeen.

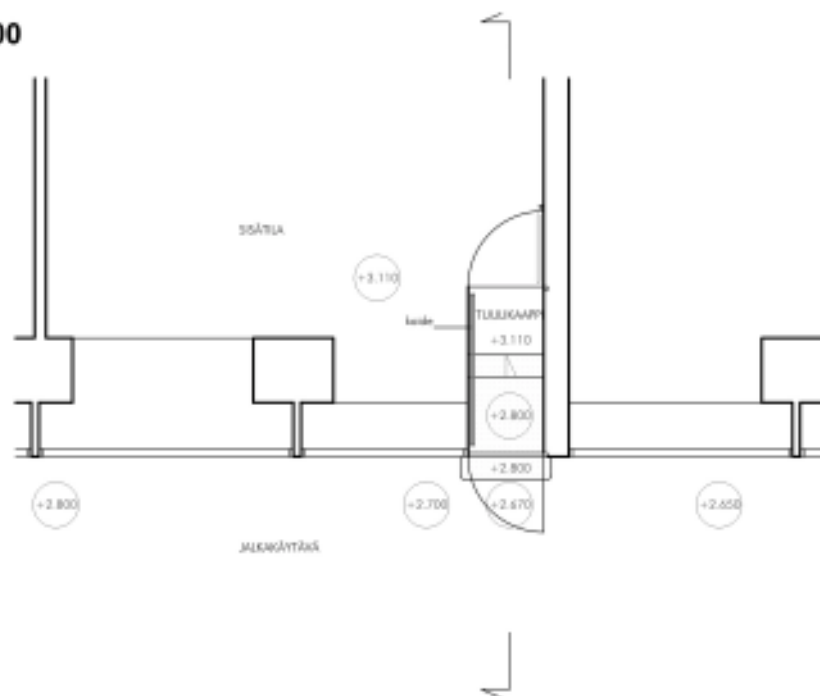
Vuodelta 1975 olevassa asemakaavassa rakennuksen ala on ark-merkinnällä ympäröity. Kaavamerkintä on varustettu selostuksella "Rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rakennuksen rakennusala. Tällä osalla tonttia olevaa rakennusta ei saa purkaa eikä siinä saa suorittaa sellaisia lisärakennus- tai muutostöitä, jotka tarvelevät katujulkisivujen tai kadunpuoleisen vesikaton rakennustaiteellista tai kulttuurihistoriallista arvoa tai tyyliä. Rakennustaiteellisesti arvokkaita sisätilojen yksityiskohtia ei saa purkaa."

Sisätilan tasoero jalkakäytävään on nykyhetkellä n. 450 mm. Kadulla on porraskivi, tuulikaapissa kaksi askelmaa ylöspäin. Tuulikaappi on melko kapea.

julkisivu 1 / 100

pohjapiirustus 1 / 100

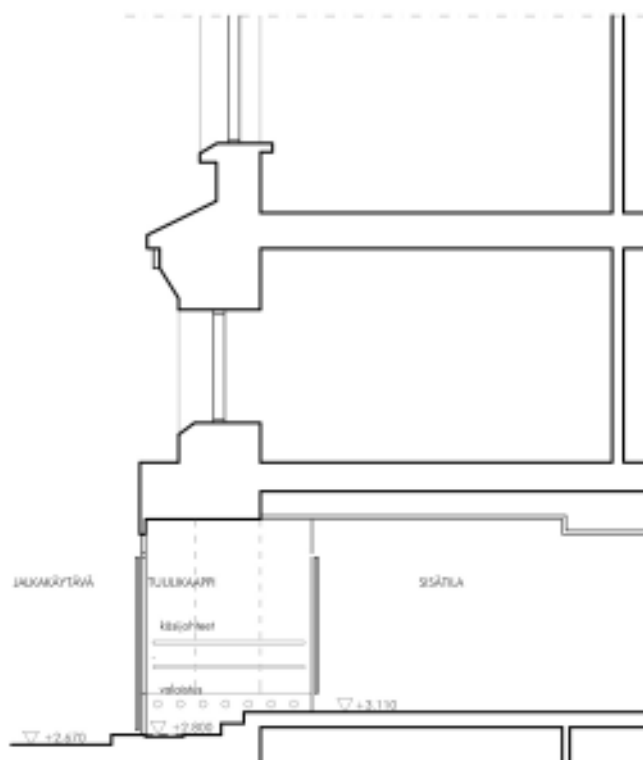

601, Aleksanterinkatu 36b

3a

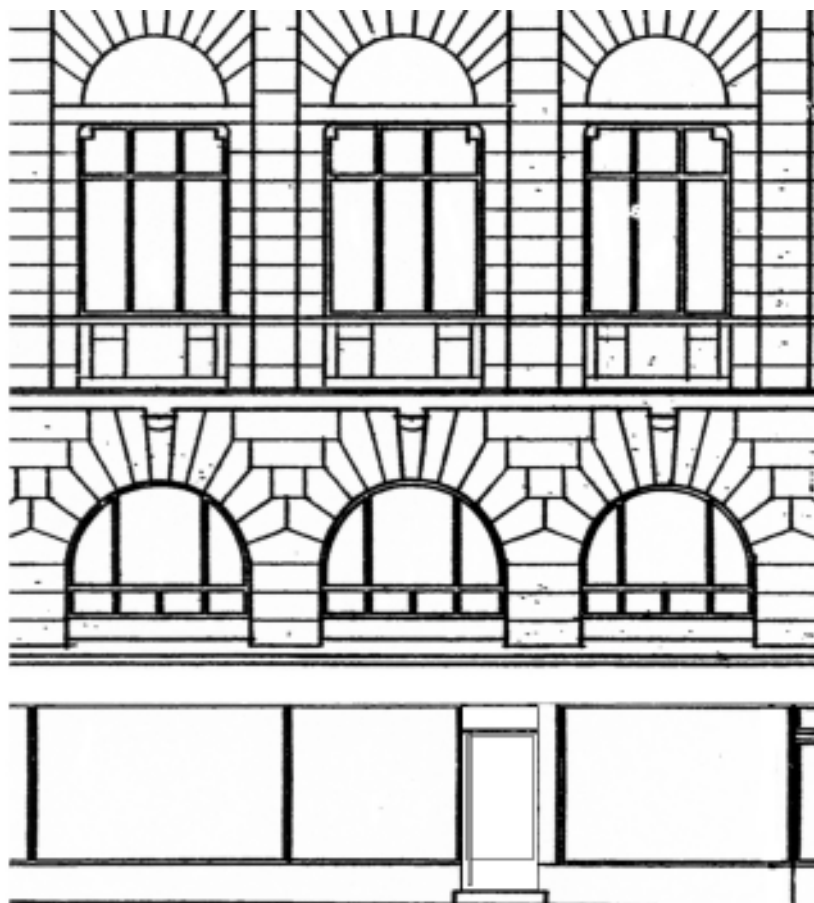
leikkauspiirustus 1 / 100

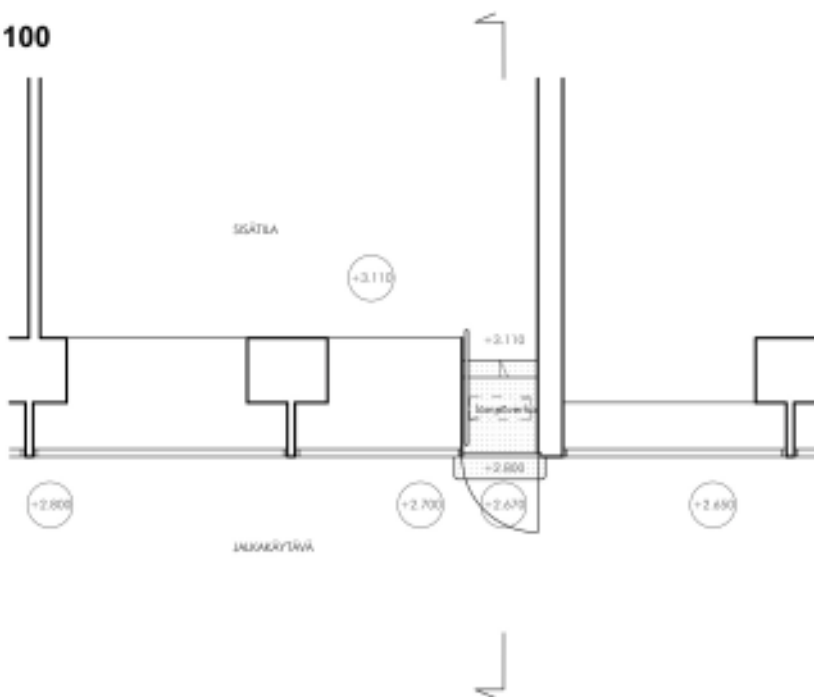
Sisätilan tasoero jalkakäytävään tulee kadun tasaussuunnitelmien mukaan olemaan n. 420 mm. Koska rakennuksen julkisivu ei ole enää alkuperäisessä tilassa, tuulikaapin tai sisätilan muuttaminen esteettömäksi voisi tulla kysymykseen. Koska liiketila on kuitenkin melko pieni ja tasoero tulee kadun valmistuttuakin jäämään suureksi, ei portaita suositella esim. katu- tai tuulikaappia luiskaamalla poistettavaksi.

Sisäänkäynnin ensimmäinen parannusvaihtoehto on tuulikaapin laajentaminen. Lisäksi sisäänkäyntiä voi parantaa yksityiskohtaisella suunnittelulla, esimerkiksi tasoerojen havaittavuutta tulisi parantaa tuulikaapin lattian valaisulla sivulta. Tasoeroa voi korostaa eri materiaalilla. Ehdotuksessa ulko-ovi on motorisesti kevennetty, sisäovi kevytrakenteinen.

julkisivu 1 / 100

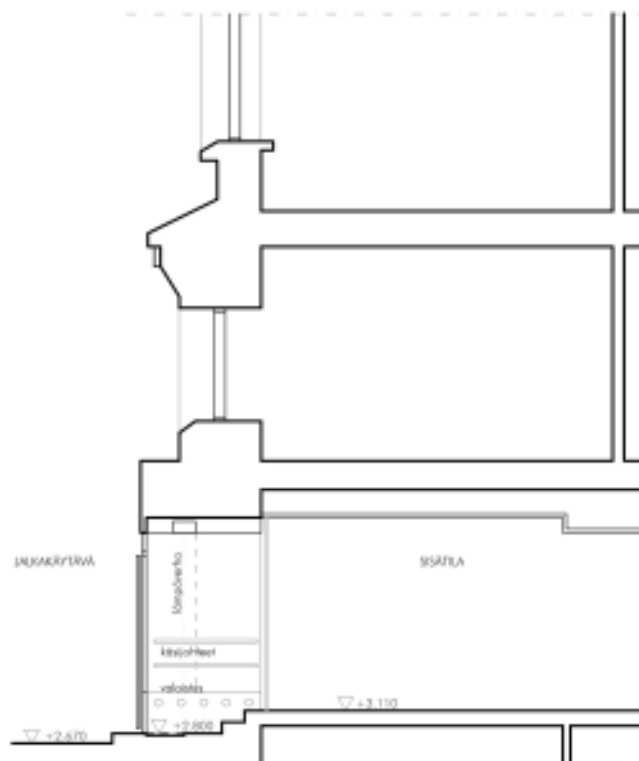
pohjapiirustus 1 / 100

601, Aleksanterinkatu 36b

3b

leikkauspiirustus 1 / 100

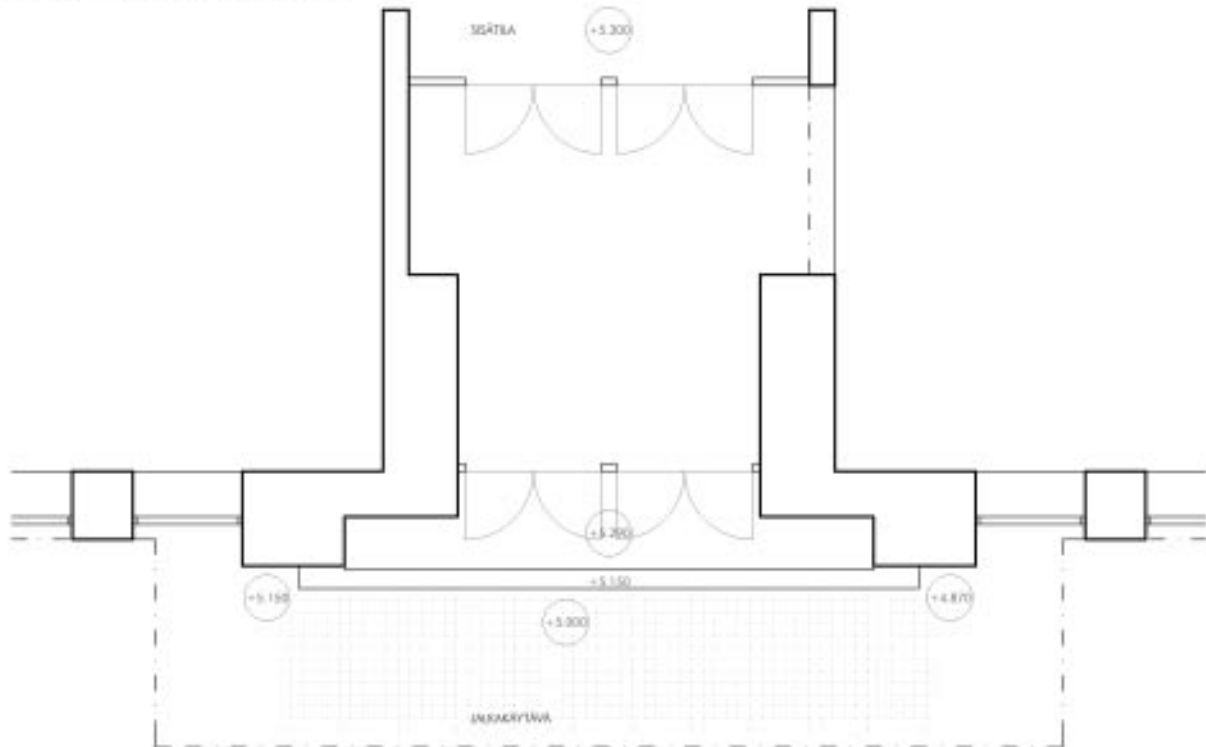
Toinen ratkaisuvaihtoehto on tuulikaapiton. Eteistila on rajattu lasiseinällä, jotta tuuliverhon katkaiseva vaikutus olisi tehokkaampi. Ulko-ovi on motorisesti kevennetty.

Ratkaisun soveltuvuus kyseiseen sisäänkäyntiin on pitkälti kiinni tilan käyttötarkoituksesta ja sisustuksesta.

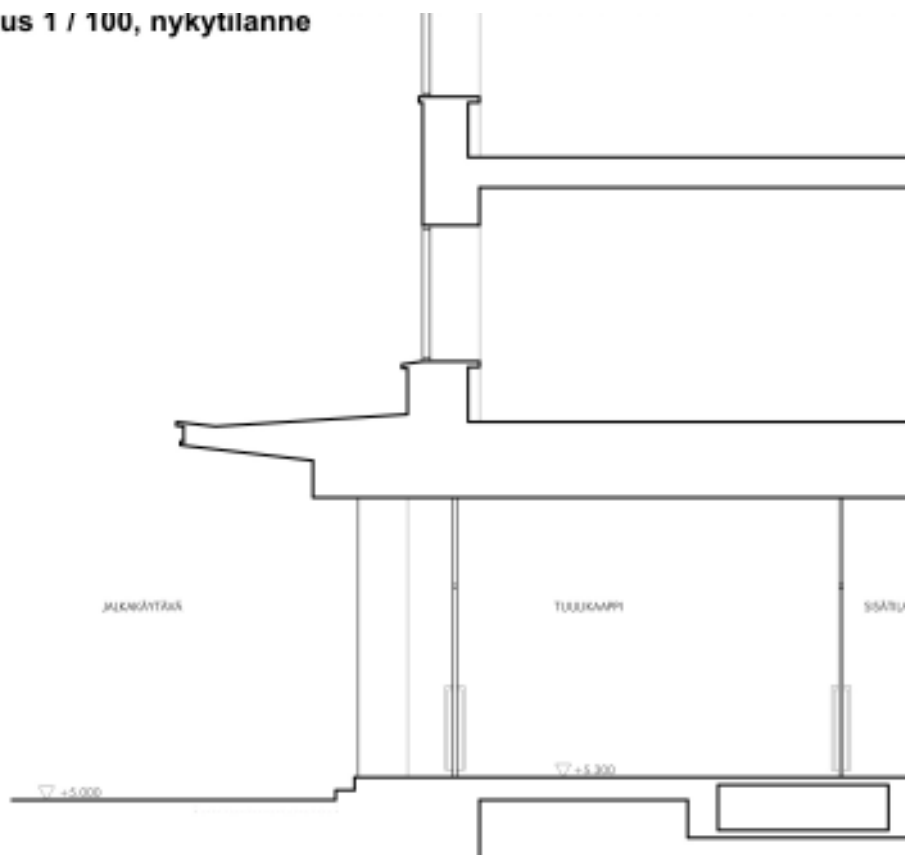
nykytilanne

näkymä ja pohjapiirustus 1 / 100

leikkauspiirustus 1 / 100, nykytilanne

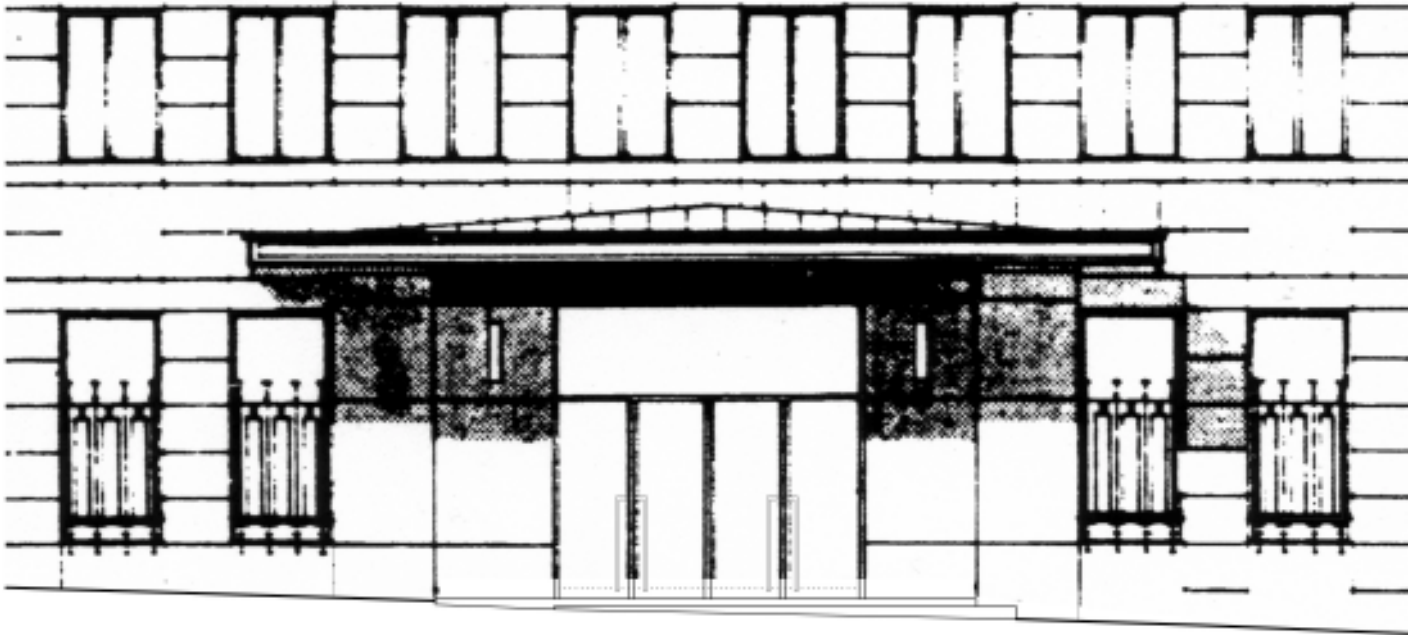
Pankkirakennus valmistui alunperin Pohjoismaisen Yhdyspankin pääkonttoriksi. Nykyään rakennus on Nordean konttoritoimintojen käytössä.

Rakennuksen ulkopuolelle ei ole tehty merkittäviä muutoksia. Sisäänkäyntien ovijärjestelyitä on muutettu, mutta pääpiirteissään sisäänkäyntikin on säilynyt ennallaan.

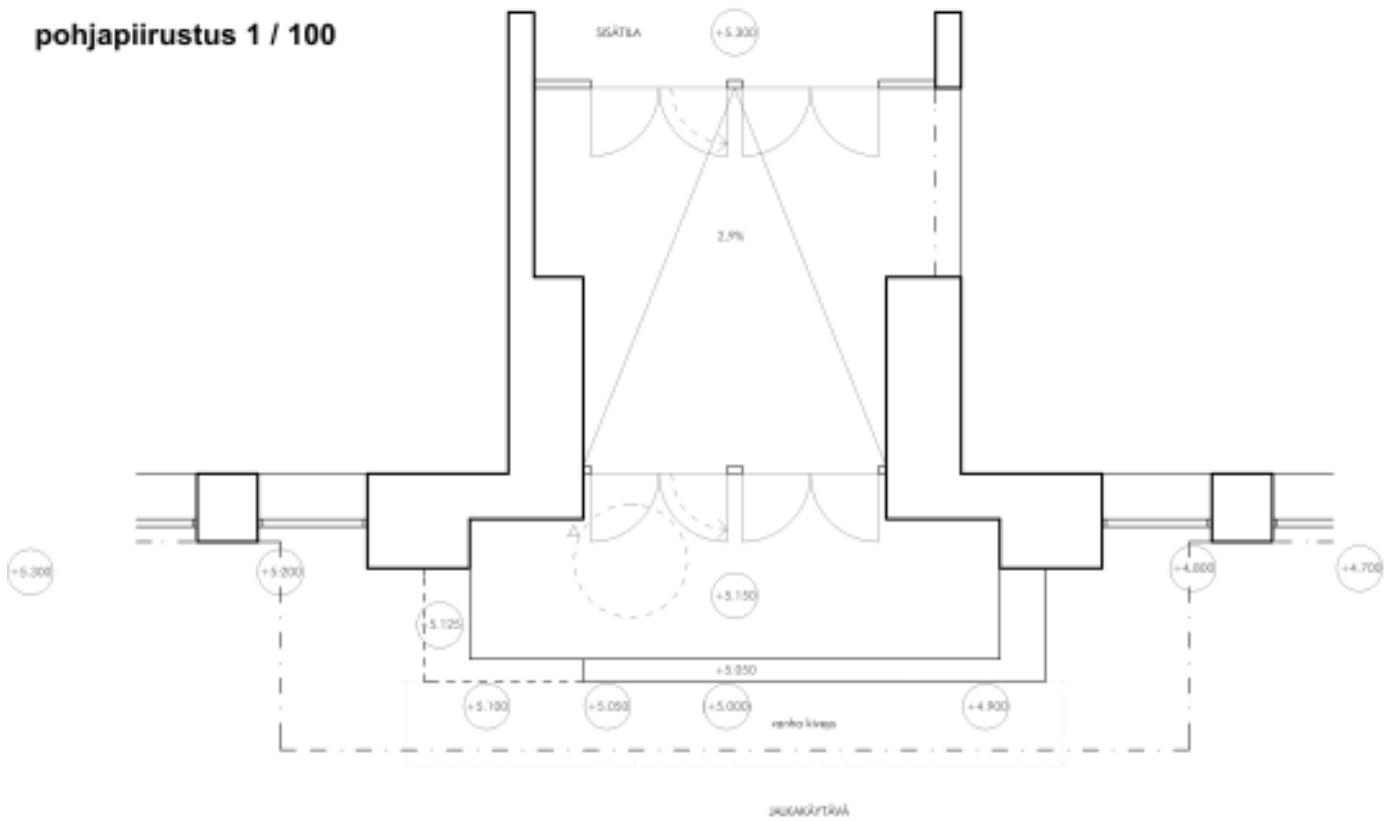
Tonttien asemakaava on peräisin vuodelta 1975, ja ne on merkitty liikerakennusten korttelialueeksi.

Sisätilan tasoero jalkakäytävään on nykyhetkellä noin 150 - 400 mm. Ulkona on porrasasekelmia ja sisäpuolella suuri tuulikaappi. Pankkisalin invasisäänkäynti on järjestetty Unioninkadun puolelta. Ratkaisu vaatii vahtimestarin kutsumista sekä ulos että sisään kuljettaessa.

julkisivu 1 / 100

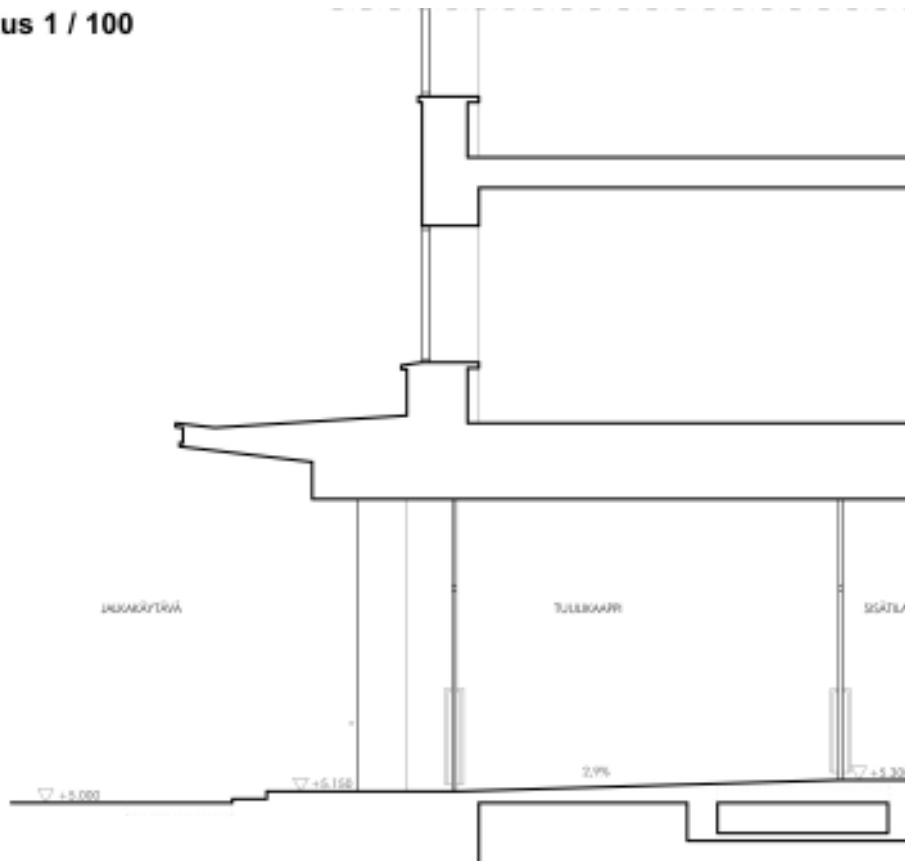
pohjapiirustus 1 / 100

620, Aleksanterinkatu 30-34

4a

leikkauspiirustus 1 / 100

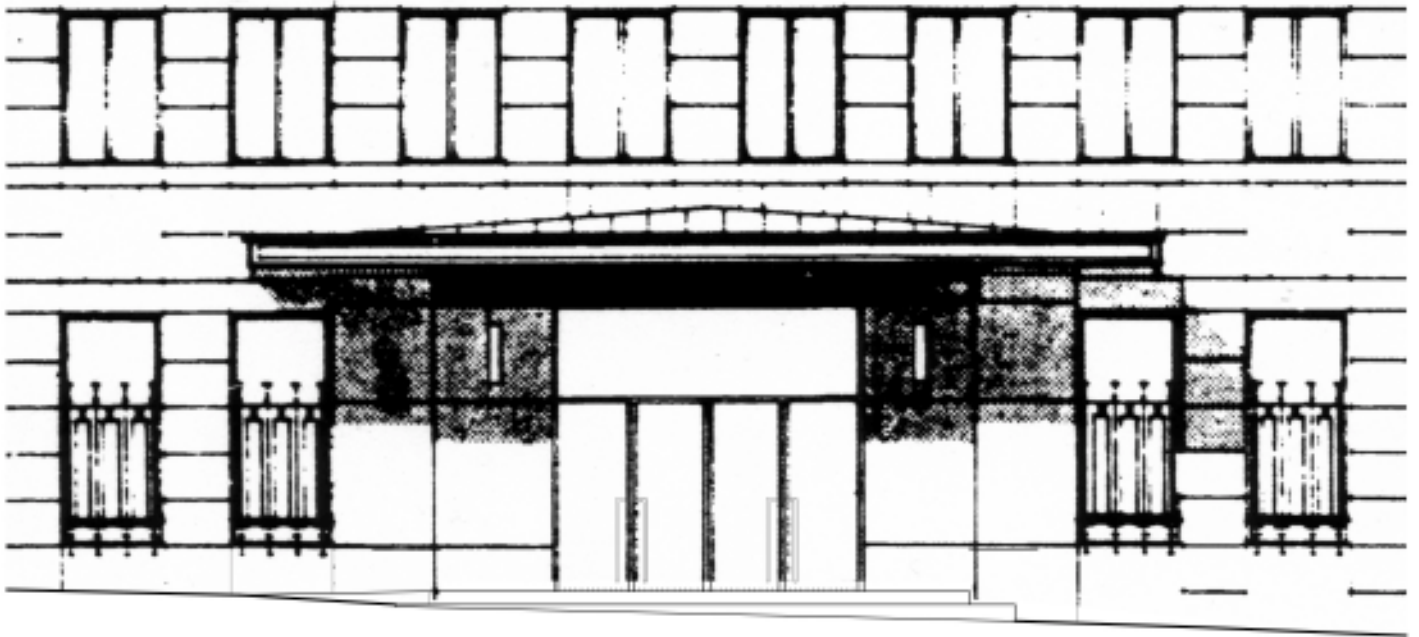
Pankkirakennukseen ei nykyisellään ole esteetöntä sisäänkäyntiä. Rakennuksen voimakkaan symmetrisen julkisivun vuoksi nykyistä sisäänkäyntiä ehdotetaan muutettavaksi niin, että kaikki rakennuksen asiakasliikenne kulkee pääovesta.

Koska katu nousee pääoven kohdalla jyrkästi, sisäänkäyntiä ehdotetaan parannettavaksi siirtämällä portaita enemmän kadulle. Pääoven edessä on raitiotievaunupysäkki, joten jalkakäytävä on sillä kohdalla muuta katua ahtaampi. Nykyistä suuremman portaan katsotaan kuitenkin sopivan paikalle hyvin.

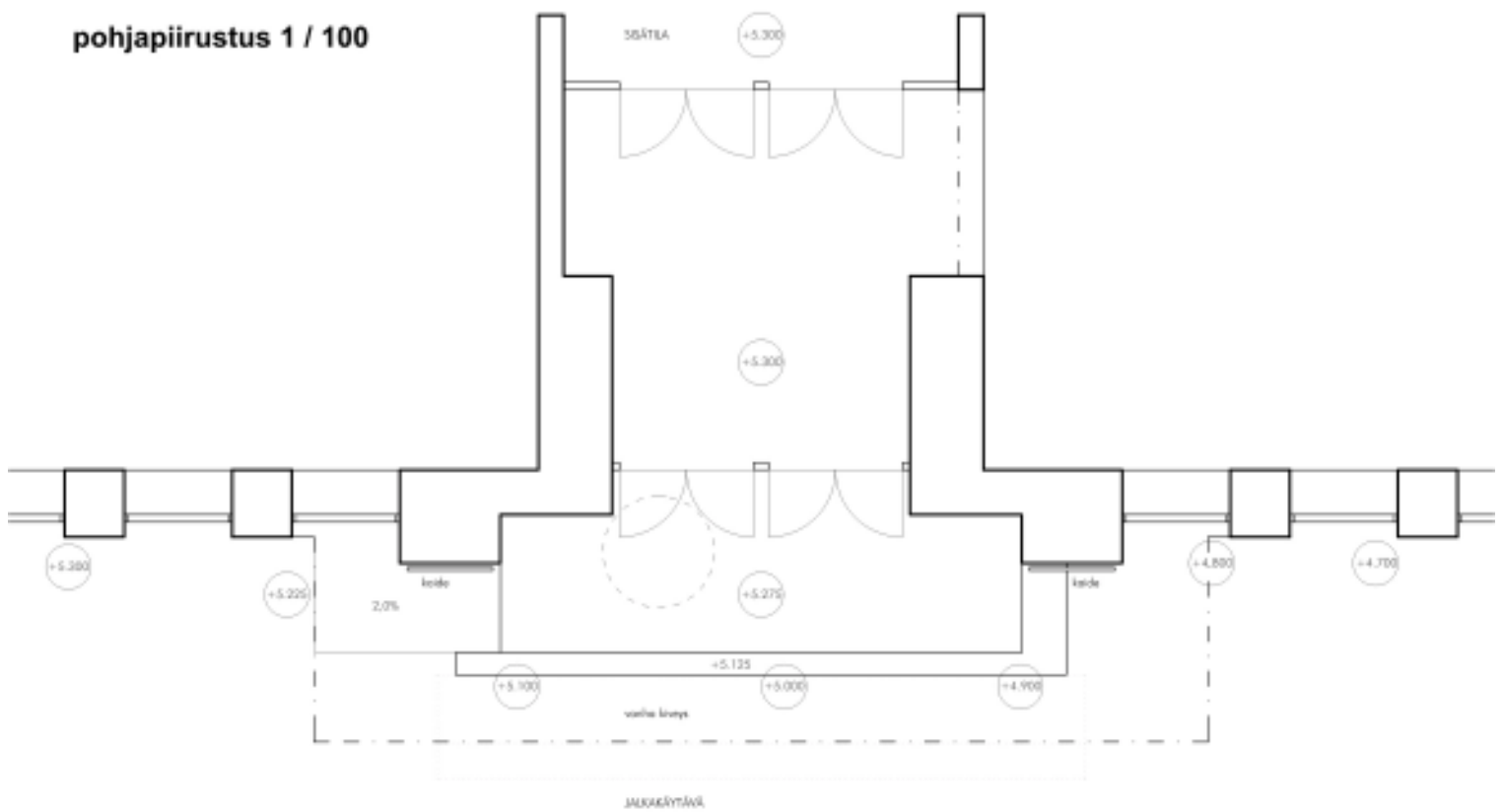
Ensimmäisessä ratkaisussa tuulikaapin lattia on muutettu loivaksi luiskaksi ja porrastasannetta laskettu niin, että esteetön sisäänkäynti järjestyy portaan Senaatintorin puoleisesta päästä. Reunimmaisiet ovet on varustettu automaattisilla avaajilla. Ennen katoksen alla sijainnutta kiveystä on pienennetty ja siirretty ulommas. Ratkaisu vaatii tuulikaapin lattiarakenteiden tarkempaa tarkastelua.

Suunnitelman mukaan korkeusero tulee olemaan n. 25 - 300 mm.

julkisivu 1 / 100

pohjapiirustus 1 / 100

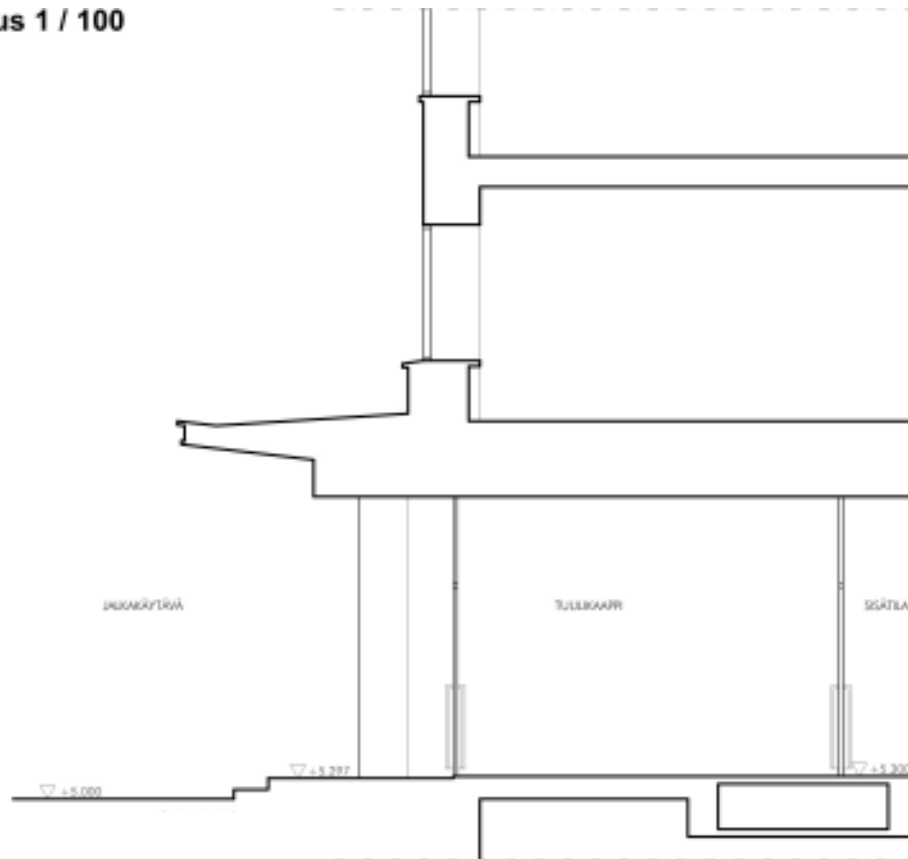

620, Aleksanterinkatu 30-34

4b

leikkauspiirustus 1 / 100

Toisessa ratkaisussa tuulikaapin lattia on jätetty ennalleen.
Senaatintorin puoleisessa päässä on loiva luiska.

Ehdotuksen mukaan korkeusero tulisi olemaan 0 - 300 mm. Ennen
katoksen alla sijainnutta kiveystä on pienennetty ja siirretty ulommas.

4. ESTEETTÖMYYSKORJAUKSISSA HUOMIOITAVIA NÄKÖKOHTIA

4.1 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIALLISEN ARVON MERKITYS JULKISIVUJEN KORJAUKSESSA

Aleksanterinkatu on kaupunkikuvallisesti hyvin säilynyt keskustakorttelien kokonaisuus. Rakennustaiteellisesti merkittävien kokonaisuuksien lisäksi kadulla on myös kulttuurihistoriallista arvoa. Vanhan rakennuskannan osienkin muuttamista suunniteltaessa on tärkeää tiedostaa kokonaisuuden yhtenäisenä pysyminen. Merkittävästi muutetulla julkisivulla ei välttämättä ole alkuperäiseen verrattavissa olevaa historiallista arvoa ja siksi sellaisen voidaan yleensä olettaa sietävän muutoksia alkuperäistä, muuttamatonta julkisivua paremmin. Koska Aleksanterinkadun rakennuskanta on hyvin vaihtelevan ikäistä ja useita katutasojen julkisivuista on muutettu, ei yleispätevien rakennussuojelullisten ohjeiden muodostaminen ole mahdollista. Jokaista rakennusta tulee tarkastella omana kokonaisuutenaan osana Aleksin kaupunkikuvaa. Rakennustaiteellisen arvon selvittämisessä on syytä neuvotella viranomaisten kanssa. Tällaisia viranomaisia ovat rakennusvalvontavirasto ja kaupunkisuunnitteluvirasto, kohteesta riippuen myös Helsingin kaupungin museo ja Museovirasto.

Sisäänkäynneissä saattaa olla tiettyjä ominaisuuksia, joilla on merkittävä kaupunkikuvallinen osa. Esimerkiksi porraskivi saattaa olla merkittävä tyylillinen osa sisäänkäyntiä. Tällaisten osien poistamista ei välttämättä pidetä hyväksyttävänä, mutta tapauksesta riippuen esimerkiksi kiven upottaminen muuhun katutasoon voi olla hyvä ratkaisu.

Näyteikkunoiden ja oven materiaalit saattavat olla olennainen osa julkisivua, jolloin ne on syytä pyrkiä säilyttämään, mikäli niitä korvataan uusilla rakenteilla. Mikäli sisäänkäynnin erottamiseksi paremmin on syytä harkita voimakkaampia värikontrasteja, on materiaalien valinnassa harkittava tarkoin historiallisen ilmeen muutoksen sietokykyä.

Kukin Aleksanterinkadun rakennuksista on yksilöllinen ja omaa tietyn kulttuurihistoriallisen arvon. Joidenkin rakennusten katutasojen julkisivuja on muutettu, jolloin uusia muutoksia voidaan tehdä hiukan vapaammin. Sisäänkäyntien esteettömyys saattaa tapauskohtaisesti koostua monesta yksityiskohdasta, mittavasta muutoksesta pienen yksityiskohtaan, joten suunnittelu tulee tehdä huolella ja paneutua kaikkiin esteettömyyden ominaisuuksiin. Suunnittelussa on hyvä pyytää asiantuntijanäkemyksiä eri tyyppisiltä käyttäjiltä.

Esimerkki rakennushistoriallisesti arvokkaasta ovenkahvasta, joka tulee säilyttää, mikäli ovea muutetaan.

4.2 SISÄÄNKÄYNTIEN MUUTOSTEN LUPAMENETTELY

Voimassa olevan rakennuslain mukaisesti rakennuksen julkisivuihin kohdistuvat muutokset edellyttävät luvan, jos ne muuttavat olennaisesti rakennuksen ulkonäköä (toimenpidelupa, C-tunnus). Koska Aleksanterinkadun sisäänkäynnit ovat yksilöllisiä ja niiden rakennushistorialliset arvot ovat usein tulkinnanvaraisia (alkuperäisiä julkisivuja on usein muutettu), on suositeltavaa selvittää toimenpideluvan tarve suunnitteluvaiheessa. Rakennusvalvontavirastossa on neuvovia rakennusmestareita, joiden kanssa voi keskustella suunnitteilla olevista muutoksista ja luvan tarpeesta.

Lupahakemuksiin tarvitaan pääpiirustukset, hakemuslomake sekä taloyhtiön suostumus muutokseen. Luvan käsittely kestää noin kuukauden.

Rakennusvalvontavirastosta saa neuvoja lupa-asioissa neuvovilta rakennusmestareilta sekä kyseisen alueen lupakäsittelijältä. Rakennusvalvontaviraston yhteystiedot ovat seuraavat:

puh (09) 3102 611

4.3 YHTEISTYÖ TOTEUTTAMISESSA

www.rakvv@hel.fi

Sisäänkäyntien korjaamisessa esteettömiksi käsitellään kadun ja kiinteistön raja-kohtaa. Kiinteistönomistaja vastaa kiinteistöä ja tonttialuetta koskevista muutoksista ja kaupunki katua koskevista muutoksista. Käytännössä saattaa kuitenkin olla epäselvää, kumman vastuulla kyseinen korjaus on tai korjaus saattaa kohdistua molempien alueelle. Tästä syystä on suositeltavaa, että sisäänkäynnin korjausten suunnitteluvaiheessa muutosten suunnittelija on yhteydessä kaupungin rakennusvirastoon, jotta esteettömyysmuutos voidaan suunnitella järkevänä kokonaisuutena ja ajoittaa toteutus molempien kannalta edullisesti riippumatta kohteen omistussuh-teista.

